
=====

Erfgoedbeleid Ridderkerk

Uitwerking deel I Archeologiebeleid

BELEIDSNOTA ARCHEOLOGIE RIDDERKERK

Inhoudsopgave

1 Inleiding	1
2 Archeologische wet- en regelgeving	2
3 Bodemarchief en bewoningsgeschiedenis van Ridderkerk	4
4 Rollen, taken, bevoegdheden en beleidsinstrumenten	9
5 Organisatie en financiën	15
6 Informatie en communicatie	15
7 Samenvatting.....	16

Bijlage 1	Begrippen- en afkortingenlijst
Bijlage 2	Archeologische Waardenkaart Ridderkerk
Bijlage 3	Vindplaatsencatalogus Ridderkerk
Bijlage 4	Het proces van archeologische monumentenzorg
Bijlage 5	Stappenplan
Bijlage 6	Archeologiebeleid: wat betekent dat voor mij?

1 Inleiding

In mei 2012 heeft de gemeente Ridderkerk de Uitgangspuntennotitie Erfgoedbeleid vastgesteld. Cultuurhistorische waarden spelen in toenemende mate een rol bij ruimtelijke ontwikkelingen en de gemeente wil het beleid op dat gebied actualiseren en verstevigen. Duurzame instandhouding van het gemeentelijk erfgoed draagt immers bij aan kennis over het verleden, schoonheid en lokale identiteit. Juist daarom worden belanghebbenden nadrukkelijk betrokken bij de totstandkoming van het erfgoedbeleid.

De gemeente Ridderkerk heeft in de Uitgangspuntennotitie Erfgoedbeleid aangekondigd een eigen archeologiebeleid te willen opstellen. Deze nota geeft dat beleid weer en bevat tevens de toelichting op de bijbehorende beleidsinstrumenten.

Bodemarchief

Archeologische waarden vormen een belangrijke bron van informatie over het verleden, in het bijzonder voor die perioden, waarvan geen of weinig schriftelijke bronnen bewaard zijn gebleven. De materiële overblijfselen uit het verleden (zoals aardewerk, vuurstenen werktuigen, menselijk en dierlijk bot en resten van planten) worden door archeologen bestudeerd in samenhang met hun vondstcontext (zoals grondlagen, grondsporen en ligging in het landschap). Op die manier draagt archeologie bij aan de kennis over onze voorouders en de omgeving waarin ze leefden. De materiële resten en de context waarin ze voorkomen noemen we het *bodemarchief*.

Het bodemarchief is uiterst kwetsbaar. Door bouwwerkzaamheden, de aanleg van infrastructuur, waterwerken en polderpeilverlagingen zijn de archeologische waarden in kwantiteit (en soms ook in kwaliteit) sterk achteruit gegaan. Het besef dat het bodemarchief eenmalig geraadpleegd kan worden en dat de 'voorraad bodemarchief' eindig is, heeft geleid tot nieuwe wet- en regelgeving in Nederland en andere landen (zie hoofdstuk 2). De essentie van het huidige beleid is dan ook het zo veel en goed mogelijk behouden van de archeologische waarden *in situ* (in de bodem) en, indien behoud niet mogelijk is, tijdig documenteren. Dit heeft ook gevolgen voor de taken en het beleid van gemeenten.

Ridderkerk: baas in eigen bodem

Met het vaststellen van het beleid in deze nota kiest Ridderkerk ervoor om zorgvuldig om te gaan met het archeologisch erfgoed in de bodem, en tevens te zorgen voor een soepel verlopend proces van ruimtelijke ordening. Het bouwen aan en inrichten van de gemeente blijft mogelijk en initiatiefnemers van bouw- of andere ontwikkelingsprojecten zullen zo weinig mogelijk vertraging of hinder ondervinden. Tegelijkertijd wordt het belang van de eventueel aanwezige archeologische waarden steeds tijdig, deskundig en efficiënt afgewogen en indien nodig wordt het erfgoed behouden of gedocumenteerd. Ridderkerk is daarmee 'baas in eigen bodem'.

2 Archeologische wet- en regelgeving

Op 1 september 2007 is de *Wet op de archeologische monumentenzorg* (Wamz) in werking getreden. Daarmee werd het in 1992 te Valletta (Malta) ondertekende Europese *Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed* in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. Het Verdrag van Malta regelt de bescherming van archeologisch erfgoed in de bodem, de inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling en de financiering van archeologisch onderzoek (het 'verstoorder betaalt-principe'). De Wamz omvat wijzigingen op het gebied van archeologie van de Monumentenwet 1988, de Woningwet, de Wet Milieubeheer en de Ontgrondingenwet. De inpassing van archeologie in de ruimtelijke ordening is daarnaast ook geregeld in de Wet ruimtelijke ordening (Wro, 2008) en het bijbehorende Besluit ruimtelijke ordening (Bro), het Besluit Omgevingsrecht (2010) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo, 2010). Momenteel wordt er gewerkt aan een nieuwe Omgevingswet, die naar verwachting niet eerder dan 2018 in werking zal treden. De nieuwe wetgeving heeft ertoe geleid dat archeologie, net als bijvoorbeeld milieu, flora en fauna of veiligheid, een van de mee te wegen aspecten is bij de besluitvorming over gebruik en inrichting van de ruimte. Deze besluiten vinden met name plaats op lokaal niveau.

Wet op de archeologische monumentenzorg

Om het tijdig meewegen van archeologische belangen in de ruimtelijke ordening te garanderen verplicht de Wamz gemeenten om 'rekening te houden met aanwezige of te verwachten archeologische waarden' (art. 38a). Het belangrijkste instrument is daarbij het bestemmingsplan: hierin kan de gemeente een (dubbel)bestemming 'Waarde - Archeologie' aan gebieden toekennen en daar regels aan verbinden voor bouw en aanleg. Dit wordt nader toegelicht in de hoofdstukken 4 en 5 van deze nota. De Wamz gaat uit van een algemene vrijstelling voor bodemingrepen kleiner dan 100 vierkante meter, maar de gemeente kan hiervan (mits goed onderbouwd) naar beneden en naar boven afwijken.

Andere nieuwe elementen in de Wamz zijn:

- Nadruk op 'behoud *in situ*', wat er op neerkomt dat archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem zelf bewaard blijven.
- Toepassing van het principe dat de verstoorder betaalt. Met andere woorden: de initiatiefnemer van een bodemingreep (bijvoorbeeld een projectontwikkelaar, particulier, of de gemeente zelf) draagt de kosten die gemaakt worden voor eventueel noodzakelijk archeologisch onderzoek.
- Provinciale staten kunnen archeologische attentiegebieden aanwijzen indien het bestemmingsplan onvoldoende bescherming biedt. Dit betekent dat de gemeente een nieuw plan moet vaststellen waarin met aanwezige en te verwachten archeologische waarden wel rekening gehouden wordt.
- De opgravingsvergunning is, behalve voor rijk, gemeenten en universiteiten, ook beschikbaar voor commercieel werkende instellingen (het mogelijk maken van een 'markt' voor archeologisch veldwerk).
- De opgravingsvergunning vereist werken volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Toezicht hierop gebeurt door een landelijke Erfgoedinspectie.
- De provincie is aangewezen als deponhouder en als eigenaar van archeologische bodemvondsten, behalve wanneer een gemeente over een (door de provincie aangewezen) depot voor bodemvondsten beschikt.

Na de inwerkingtreding van de Wamz is aan het gemeentefonds een (niet geoormerkte) rijksbijdrage toegevoegd als vergoeding voor de extra taken voor de gemeente op het gebied van archeologie.

Evaluatie Wamz

Eind 2011 heeft staatssecretaris Zijlstra de na vier jaar toegezegde evaluatie van de Wamz aan de Tweede Kamer gestuurd. Begin 2012 volgde een beleidsreactie en een kort debat in de Kamer. Op de hoofdvraag; 'Draagt de Wamz effectief en doelmatig bij aan een betere bescherming van het archeologisch erfgoed?' was het antwoord in het evaluatierapport 'ja'. De wet zal dus niet gewijzigd worden. Wel zijn er diverse verbeterpunten gesignaleerd, waaraan nu wordt gewerkt. Diverse handreikingen voor gemeenten zijn daar onderdeel van.

Bevoegdheden van provincie en rijk

Met de Wamz en de Wro zijn ook de bevoegdheden van de provincie op het gebied van archeologie gewijzigd. Voor het archeologiebeleid van Ridderkerk is het volgende van belang:

- De provincie Zuid-Holland kent een Structuurvisie en een Verordening Ruimte. De provinciale structuurvisie is zelfbindend. Hierin verwijst de provincie naar de CHS (de Cultuurhistorische Hoofdstructuur) en naar de zogenaamde regioprofielen, waarop terreinen van archeologische waarde en ook gebieden met een archeologische trefkans staan aangegeven. Deze terreinen en gebieden komen terug op de gemeentelijke archeologische waardenkaart van Ridderkerk en in de bestemmingsplannen. In 2012 is de provinciale Verordening Ruimte geactualiseerd en is een artikel (Art. 18) over archeologie toegevoegd. Hierin wordt gesteld dat terreinen met een hoge of zeer hoge archeologische waarde middels het bestemmingsplan beschermd dienen te worden.
- Provinciale staten kunnen archeologische attentiegebieden aanwijzen (zie hierboven). In de praktijk is dit nog nergens in Nederland gebeurd.
- De provincie is aangewezen als deponhouder en als eigenaar van archeologische bodemvondsten. Dit betekent dat bodemvondsten en bijbehorende documentatie uit Ridderkerk eigendom zijn van de provincie Zuid-Holland en worden bewaard in het provinciale depot in Alphen aan den Rijn. Uiteraard zijn de voorwerpen beschikbaar als bruikleen om te gebruiken bij publiekspresentaties of voor nader onderzoek.
- Ontgroningen vallen onder de bevoegdheid van de provincie, dat geldt eveneens voor besluiten over archeologische waarden die bij ontgroningen in het geding zijn.

De gemeente Ridderkerk kent geen archeologische rijksmonumenten. Wanneer bij een rijksmonument sprake zou zijn van een geplande bodemingreep moet bij de minister van OCW, voor deze de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), een vergunning worden aangevraagd. Dit is in Ridderkerk voorsnog niet aan de orde. Wel is het rijk (de minister van I&M, geadviseerd door de RCE) bevoegd gezag voor archeologie bij rijksprojecten (onder andere rijkswegen en andere grote infrastructurele projecten).

*Fragment van een natuurstenen vijzel uit de 14^e eeuw.
Vindplaats 14-08, kruising afrit A15/A16 en Rotterdamseweg.*

	Klimaat Landschap Vegetatie		Archeologische perioden
2000	Subatlantic <i>koeler</i> <i>vochtiger</i>		Nieuwe tijd
1500			
1000			Vroege Middeleeuwen
500			Romeinse tijd
0			Late IJzertijd
500			Midden-IJzertijd
1000			Vroege IJzertijd
1500			Late Bronstijd
2000			Midden-Bronstijd
2500			Vroege Bronstijd
3000	Subboreaal <i>koeler</i> <i>droger</i>		
3500			
4000			
4500			Vroeg Neolithicum
5000			
5500			
6000			
6500			
7000			
7500			Boreaal
8000	Preboreaal		
8500			
9000	Late Dryas		
9500			

Tijdtabel

3 Bodemarchief en bewoningsgeschiedenis van Ridderkerk

In dit hoofdstuk wordt beknopt de geschiedenis van Ridderkerk weergegeven, zoals die (mede) kan worden gebaseerd op archeologische bronnen.

Prehistorie

De vroegste bewoningssporen in de gemeente Ridderkerk zijn van jagers, vissers en voedselverzamelaars, die kampementen aanlegden op de donken. Donken zijn rivierduinen die zo'n 12.000 jaar geleden door de wind zijn gevormd. De duinvorming vond plaats in een extreem koude periode aan het einde van de laatste IJstijd, toen de rivierbeddingen in het Maasdal er droog en onbegroeid bij lagen. De donken zijn in de loop der tijd door afzettingen van klei en veen grotendeels bedekt geraakt, hoewel soms de hoogste punten van de rivierduinen nog boven het huidige maaiveld uitsteken of er zich vlak onder bevinden.

Even ten zuiden van de Kievitsweg is een donk bekend, de Kievitsdonk. Ook bij Cornelisland is in het verleden donkzand opgeboord. Het gaat hier mogelijk een uitloop van een meer westelijk gelegen donk. De Kievitsdonk is waarschijnlijk meer dan een keer als kampplaats gebruikt aan het einde van de Midden-Steentijd (circa 9000-5500 voor Christus) en gedurende de Nieuwe Steentijd (circa 5500-2000 voor Christus). Uit beide perioden zijn stenen werktuigen gevonden. De donken waren vanwege hun hoge ligging in een moeraslandschap een ideale verblijfplaats voor de prehistorische mens. Op de ten westen van de Kievitsdonk gelegen Rijkswegdonk zijn bij opgravingen, behalve een haardplaats uit circa 5500 voor Christus, ook werktuigen en aardewerk gevonden uit latere fasen van de Nieuwe Steentijd. Er is onder meer aardewerk gevonden van de Vlaardingencultuur (3500-2500 voor Christus). Hoewel voor de mensen van de Vlaardingencultuur jacht nog van belang was, leefden ze vooral van landbouw en veeteelt.

Impressie van een kampement van jagers op een rivierduin.

Dat ook op de hoger gelegen oeverwallen langs rivieren en geulen werd gewoond, blijkt uit de bewoningsresten die de laatste jaren opgegraven zijn in Barendrecht en Albrandswaard. De ligging van een dergelijke geul in de diepe ondergrond is ook in de gemeente Ridderkerk bekend, maar prehistorisch materiaal is bij deze geul (nog) niet gevonden. Losse vondsten in Ridderkerk en directe omgeving wijzen echter wel op bewoning in het gebied in de Bronstijd (circa 2000-800 voor Christus). Het gaat daarbij om vuurstenen gereedschap bij Rijsoord, scherven uit en nabij de Waal in Heerjansdam en een dolkje uit de Vroege Bronstijd uit de Devel. In de loop van de Bronstijd wordt het gebied minder bewoonbaar door veengroei en uit die periode zijn dan ook geen archeologische vindplaatsen bekend.

De eerstvolgende bewoningssporen dateren uit de Midden-IJzertijd (circa 400 voor Christus). Het gaat om enkele scherven opgebaggerd uit de Waal en ten westen van Hendrik-Ido-Ambacht. Toch was het gebied nog behoorlijk nat en waarschijnlijk niet overal geschikt voor bewoning. Pas nadat de oeverwallen zich volledig ontwikkeld hebben en zich klei op het veen heeft afgezet zal het gebied in de Romeinse tijd intensief worden bewoond.

Romeinse tijd

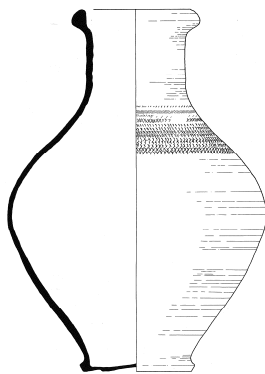
Uit de gemeente Ridderkerk zijn verschillende vindplaatsen uit de Romeinse tijd (begin jaartelling-circa 270 na Christus) bekend. Het Maasmondgebied met IJsselmonde was in deze periode een uithoek van een grensprovincie van het grote Romeinse wereldrijk. De tot nu toe bekende overblijfselen uit de Romeinse tijd bestaan uit boerderijen van de lokale bevolking. Deze boeren kwamen in aanraking met nieuwe gebruiksvoorwerpen, waaronder geïmporteerd aardewerk van de draaischijf uit België, Frankrijk en het Rijnland. Ook leerden ze ander voedsel kennen, zoals kruiden (selderij, koriander), kip en walnoot, producten die de Romeinen in onze streken introduceerden.

IJsselmonde viel buiten het Romeinse grensverdedigingssysteem, hoewel een Romeinse weg vanuit Nijmegen langs Waal en Maas naar de kust via IJsselmonde kan hebben gelopen. Bij zandwinning in de Waal zijn houten palen aangetroffen, die misschien wel onderdeel hebben uitgemaakt van een brug in dit wegtracé. Maar de palen, die in ieder geval uit de Romeinse tijd dateren, kunnen ook van een steiger of beschoeiing zijn geweest.

De nederzettingssporen uit de Romeinse tijd in Ridderkerk bevinden zich langs de oever van de Waal en nabij Slikkerveer. Een deel van de nederzettingen langs de Waal is door de schurende werking van de rivieren - vooral bij de buitenbochten ervan - geërodeerd. In de Waal zijn vanaf de jaren '60 tijdens het zandzuigen zowel bij Heerjansdam, als bij Strevelhoek, Rijsoord en Hendrik-Ido-Ambacht vondsten uit de Romeinse tijd gedaan, die van de geërodeerde nederzettingen afkomstig zijn.

In de tweede helft van de 3e eeuw na Christus lijkt de bewoning op IJsselmonde te stoppen.

Romeinse woonplaatsen uit de periode na circa 270 kennen we niet. Het verdwijnen van de bevolking hangt samen met politieke, sociale en economische gevolgen van het uiteenvallen van het Romeinse rijk, maar ook met het steeds natter worden van het land. Hoewel pas in 406 een werkelijk en definitief einde kwam aan de Romeinse tijd in Nederland, was die periode op IJsselmonde al lang daarvoor geëindigd.

*Kan van Romeins import-aardewerk.
Vindplaats 14-19.*

Middeleeuwen

Vroegmiddeleeuwse bewoningssporen zijn in de gemeente Ridderkerk, net als elders op IJsselmonde en in het Maasmondgebied, heel zeldzaam. Enkele scherven, opgebaggerd uit de Waal, dateren mogelijk uit deze tijd, maar zeker is dit niet. Gelet op de continuïteit van enkele uit de prehistorie of Romeinse tijd daterende plaats- en riviernamen (bijvoorbeeld Waal) zal er in deze regio wel sprake zijn geweest van enige schaarse bewoning.

Pas in de loop van de 9e/10e eeuw vestigen mensen zich in het gebied, vooral langs de oevers van rivieren (zoals de Waal, Devel en Maas). Vanuit de oevers van deze rivieren wordt rond het jaar 1000 het achterliggende veengebied ontgonnen door de aanleg van talrijke parallel lopende ontwateringssloten. Een dergelijke vanaf de Waal opstreckende verkaveling, die de huidige in oorsprong 14e-eeuwse percelering onder een schuine hoek snijdt, is herkend op luchtfoto's van een

deel van de Strevelshoek en de Polder Rijsoord. Behalve het graven van sloten, was ook de aanleg van kades noodzakelijk, die de watertoevoer van onontgonnen gebieden in ontgonnen gebieden moesten voorkomen. Zo'n achterkade lag mogelijk bij de huidige Langeweg.

Met duizenden sloten werden in de Middeleeuwen de natte veen- en kleigebieden ontgonnen.

In de 11e en 12e eeuw neemt de bewoning in het gebied sterk toe, en uit die periode kennen we dan ook diverse archeologische vindplaatsen in Ridderkerk. Ze liggen vooral aan weerszijden van de Waal. De ontginningen zorgden voor ontwatering van het gebied, en daardoor daalde het maaiveld sterk (inklinking). Het land werd nu steeds kwetsbaarder voor het buitenwater, waardoor de aanleg van kades en dijken noodzakelijk werd. Een dergelijke vroege dijk, die deel uitmaakte van de oostelijke bedijking van de centraal op IJsselmonde gelegen Riederwaard, volgt binnen de gemeente Ridderkerk min of meer het tracé van de huidige Noldijk, Waaldijk, Pruimendijk, Oostmolendijk, Middenmolendijk, Westmolendijk en Ringdijk.

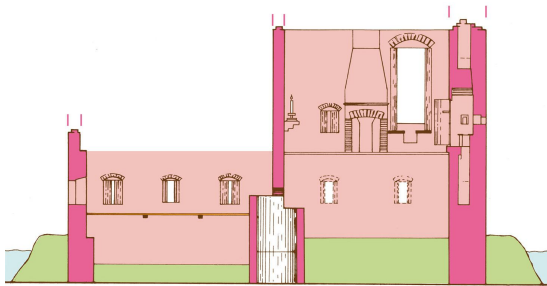
In een oorkonde uit 1064, waarover onder historici een discussie over de echtheid bestaat en die mogelijk van enige decennia later dateert, is sprake van reeks goederen en kerken waaronder *Riede iuxta Merewede* ('Riede bij de Merwede'). Het dorp Riede of Ridderkerk ontstond langs de Merwede, die vroeger tussen de huidige polder Donkersloot en de Oud en Nieuw Reyerwaardsepolder stroomde. In 1105 is sprake van een kerkelijke functionaris van Riede, terwijl een kerkgebouw voor het eerst in 1277 wordt vermeld. Dit gebouw is bij de overstroming van de Riederwaard in 1373 ten onder gegaan. Er is wel eens gesuggereerd dat de huidige Nederlands Hervormde kerk zich min of meer op dezelfde plaats bevindt als de eerste kerk van Ridderkerk. Van een andere 11e-eeuwse kerk zijn de resten wel teruggevonden. Ze zijn aangetroffen in de molenheuvel van de Korenmolen 'Landzicht' iets ten noorden van het dorp Heerjansdam. De kerk heeft toebehoord aan het dorp Heinkerc of Serheienkerk, dat zich uitstreckte aan de oostelijke oever van de Waal. In de Polder Strevelshoek en Rijsoord zijn resten van deze nederzetting teruggevonden: enkele tientallen boerderijen, deels gelegen op woonterpen.

Heinkerc is met de overstroming van de Zwijndrechtse Waard rond 1315 ten onder gegaan, hoewel er aanwijzingen zijn dat na de herdijking van de waard enkele bewoners zijn teruggekeerd. De Zwijndrechtse Waard werd door twee dammen in de Waal, bij Oostendam en Heerjansdam, aan de dijk van de Riederwaard vastgehecht. Na de herdijking is de Zwijndrechtse Waard in ambachten verdeeld. De Langeweg werd aangelegd en ging dienst doen als achtergrens voor de ambachten langs de noordoever van de Devel en de zuidoever van de Waal. Aan de zuidoever ontstond toen ook het dorp Rijsoord met een kerk, die in 1334-1336 werd gebouwd door de eerste ambachtsheer Gerard Allewijnszone.

De ten noorden en westen van de Zwijndrechtse Waard gelegen Riederwaard ging in 1373 door overstromingen ten onder en werd vervolgens stukje bij beetje bedijkt. Zo werd in 1404 de Polder Oud-Reyerwaard gevormd en in 1441 de Polder Nieuw-Reyerwaard. De dijk van laatstgenoemde polder bedekt bij Slikkerveer voor een deel het kasteelterrein van Huis te Woude, genoemd naar het geslacht De Woude uit Delfland. Het kasteel is gebouwd op een stuk grafelijk domein dat de De Woudes rechtstreeks in leen hielden van de graaf. Met de bouw van het kasteel werd in 1372 begonnen, één jaar voor de ramp. Het tot stand gekomen muurwerk van het nog niet afgebouwde kasteel overleefde de overstroming, maar werd tijdens de Hoekse en Kabeljauwse twisten in 1418 omver getrokken. In 1421, tijdens de Sint Elizabethvloed werd het met een kleilaag bedekt en twintig jaar later legde men de polderdijk eroverheen. In 1969 zijn de restanten van Huis te Woude

gerestaureerd, waardoor ze weer zichtbaar werden voor het publiek. In 2011 zijn de fundering en een deel van de gevel opnieuw gerestaureerd en gedeeltelijk weer opgebouwd.

Huis te Woude (14^e eeuw)

Gereconstrueerde doorsnede van Huis te Woude

Impressie van archeologisch onderzoek 1968-1971

De gedeeltelijk weer opgebouwde ruïne van Huis te Woude in de jaren '80 van de vorige eeuw

De ruïne van Huis te Woude in 2010

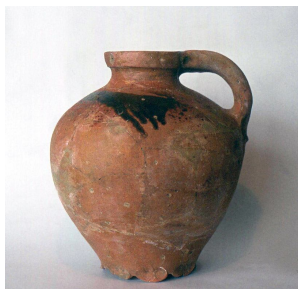
Steengoed kannen

Kandelaar

Mondharp

Kan van roodbakend aardewerk

Vuurdovers

4 Rollen, taken, bevoegdheden en beleidsinstrumenten

Met de wetgeving uit 2007 is archeologie een aspect geworden dat op gemeentelijk niveau moet worden afgewogen tegen andere maatschappelijke belangen, vooral waar het gaat om ruimtelijke ordening. De context van de archeologie is daarmee verbreed: het gaat om inventarisatie, informatiebeheer, selectie, behoud en (voor)onderzoek. Het eventueel doen van opgravingen en het publiceren, bewaren en tentoonstellen van onderzoeksresultaten zijn finale stappen in een proces dat we aanduiden met de term 'archeologische monumentenzorg' (AMZ). Zo opgedane nieuwe kennis dient weer ter onderbouwing van keuzes in de ruimtelijke ordening, vandaar dat vaak gesproken wordt over de 'AMZ-cyclus'.

Het proces van archeologische monumentenzorg (zie bijlage 4)

De archeologische monumentenzorg begint bij het in kaart brengen van bekende archeologische waarden en verwachtingen. Op basis van die informatie worden bouwplannen, vergunningaanvragen en andere ruimtelijke plannen door de gemeente getoetst (meestal aan het bestemmingsplan), liefst in een zo vroeg mogelijk stadium.

De toets leidt tot het besluit om de vergunning zonder meer te verlenen (geen archeologisch onderzoek nodig), of om archeologisch vooronderzoek uit te voeren. Vooronderzoek kan bestaan uit bureauonderzoek, gecombineerd met of gevolgd door inventariserend onderzoek door middel van grondboringen (verkennende fase, eventueel direct gevolgd door een karterende fase). De gemeente bepaalt daarbij de onderzoeksstrategie door middel van het opstellen van een Programma van Eisen (PvE), of door het goedkeuren van een door de uitvoerende partij opgesteld Plan van Aanpak (PvA). Het onderzoek levert een rapportage op die door de gemeente moet worden goedgekeurd. Op basis van de onderzoeksresultaten volgt een besluit tot vervolg: dat kan bestaan uit nadere, karterende grondboringen of uit proefsleuven indien al gekarteerd is. Ook hiervoor bepaalt de gemeente wederom de onderzoeksstrategie via een PvE of PvA. Het is ook mogelijk dat geen vervolg nodig is, het onderzoek is dan afgerond en de vergunning kan worden verleend.

Is na het proefsleuvenonderzoek inderdaad een archeologische vindplaats aangetroffen, dan wordt de waarde van de vindplaats bepaald en besluit de gemeente mede op basis daarvan wat het vervolg moet zijn en welke voorwaarden mogelijk aan de vergunning worden verbonden. Daarbij is de keuze om de vindplaats te behouden (aanpassing of verplaatsing van het bouwplan indien mogelijk), de vindplaats te documenteren door middel van een opgraving (behoud *ex situ*) of de ontgraving te laten begeleiden door een archeoloog. De keuze tussen deze opties wordt het 'selectiebesluit' genoemd. Heeft een opgraving of een archeologische begeleiding plaatsgevonden (wederom op basis van een PvE), dan worden de gegevens binnen twee jaar uitgewerkt en gepubliceerd in een basisrapportage. Ook deze keurt de gemeente goed. De kennis over het bodemarchief die het onderzoek oplevert wordt toegevoegd aan de in kaart gebrachte archeologische waarden en verwachtingen, en speelt een rol bij het toetsen van toekomstige bouwplannen.

Uiteraard wordt die kennis ook op diverse andere manieren benut: door wetenschappers, bij de inrichting van een gebied of woonwijk, bij het ontwerp van gebouwen of van buitenruimte, voor publieksgerichte presentaties, publicaties, websites en tentoonstellingen, voor educatieve projecten en bij de vormgeving van (lokale) identiteit.

De rol van de gemeente

Bij het proces van archeologische monumentenzorg spelen overheid, initiatiefnemer en uitvoerder een rol. De gemeente treedt (meestal) op als zogenaamd 'bevoegd gezag' voor archeologie; dit gezag is ontleend aan de wetgeving op het gebied van ruimtelijke ordening. Dat betekent dat de gemeente vergunningaanvragen en bouwplannen toetst, besluit over de noodzaak van archeologisch onderzoek en eisen verbindt aan de vergunning, maar ook aan uit te voeren archeologisch onderzoek (via het opstellen van een PvE). Onderzoeksrapporten worden door de gemeente al dan niet goedgekeurd. De initiatiefnemer (van een bodemingreep) vraagt bij de gemeente vergunningen aan en is verantwoordelijk voor het eventueel laten uitvoeren van archeologisch (voor)onderzoek en voor de kosten van dat onderzoek (inclusief de basisrapportage). De uitvoerder is een door het rijk erkende partij (dus in het bezit van een voor dat gebied geldende opgravingsvergunning) die het archeologisch onderzoek uitvoert in opdracht van de initiatiefnemer en op aanwijzing van het bevoegd gezag (PvE).

De gemeente Ridderkerk vervult in ieder geval de rol van bevoegd gezag (tenzij het gaat om een project waar rijk of provincie aan zet is, zie hoofdstuk 2) bij de ruimtelijke ontwikkelingen in de eigen gemeente. Daarnaast komt het voor dat de gemeente zelf initiatiefnemer is van een bodemingreep.

Taken van de gemeente

De gemeente Ridderkerk heeft de volgende taken op het gebied van archeologie:

- Toetsen van vergunningaanvragen (o.a. omgevingsvergunning, leidingenvergunning) en andere relevante bouw- en aanlegplannen (o.a. slopen, saneren, inrichten, gebiedsontwikkeling) op het aspect archeologie.
- Besluiten over het al dan niet laten uitvoeren van archeologisch (voor)onderzoek.
- Opstellen van Programma's van Eisen voor archeologisch (voor)onderzoek of goedkeuren van Plannen van Aanpak van uitvoerders.
- Beoordelen en goedkeuren van archeologische onderzoeksrapporten.
- Na vaststellen van de aanwezigheid van een archeologische vindplaats: het nemen van een 'selectiebesluit' (behouden, opgraven, of de ontgraving archeologisch begeleiden).
- Eventueel vervullen van een regierol bij uitvoerend onderzoek (met name grote projecten)
- Beheren van archeologische informatie over het gemeentelijk grondgebied (digitale data).
- Opstellen en onderhouden van noodzakelijke beleidsinstrumenten (o.a. gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingenkaart, archeologieparagrafen in bestemmingsplannen, archeologieverordening, beleidsnota archeologie).
- Archeologische kennis en informatie delen met een breed publiek door middel van publicaties, tentoonstellingen, lezingen, educatieve activiteiten, websites etc.

Beleidsinstrumenten

Om de verschillende taken goed te kunnen vervullen gebruikt de gemeente Ridderkerk de onderstaande beleidsinstrumenten.

De Archeologische Waardenkaart

De Archeologische Waardenkaart (AWK, bijlage 2) bestaat uit twee kaarten: de Archeologische Kenmerkenkaart en de Archeologische Waarden- en Beleidskaart. Beide kaarten zijn samengesteld aan de hand van drie informatiebronnen: archeologische informatie (vondstdocumentatie en grondboringen), geologische informatie, en historische informatie (uit schriftelijke bronnen en van oude kaarten).

Het archeologisch onderzoek van de afgelopen tientallen jaren heeft een grote hoeveelheid vindplaatsen binnen de gemeente Ridderkerk aan het licht gebracht. Een deel van de vindplaatsen is onderzocht, waarbij vondsten en grondsporen zijn gedocumenteerd. Van een aantal andere vindplaatsen zijn door veldkarteringen en grondboringen de locatie, de aard en omvang min of meer bekend. Om over enkele vindplaatsen meer informatie te verzamelen zijn in 2004 speciaal voor het opstellen van de AWK van Ridderkerk grondboringen gezet. De bekende vindplaatsen staan in een vindplaatsencatalogus (bijlage 3) en op een bijbehorende kaart, die als basis dient voor de Kenmerkenkaart.

De ligging van archeologische vindplaatsen (de plaatsen waar mensen zich vestigden in het verleden of waar ze andere activiteiten uitoefenden) is sterk gekoppeld aan het karakter van de bodem. Zo zijn de hoger (en dus droger) gelegen plekken als rivierduinen en oeverwallen vaak gebruikt voor een jachtkamp of een nederzetting. Locaties met specifieke soorten zand in de ondergrond wijzen dus op een grote kans op archeologische resten.

Behalve de (gecombineerde) archeologische en geologische informatie is ook, voor zover beschikbaar en relevant, gekeken naar historische informatie in bestaande literatuur en naar historische kaarten. Voor de gemeente Ridderkerk betekent dit dat vooral enkele dijktracé's en oude bewoningskernen (Ridderkerk, Rijsoord) als archeologische waardevolle structuren zijn benoemd.

In hoofdstuk 3 is de archeologische bewoningsgeschiedenis van Ridderkerk geschetst. Daaruit blijkt dat uit verschillende (pre)historische periodes overblijfselen in de Ridderkerkse bodem aanwezig zijn, die doorgaans goed bewaard zijn gebleven. Het gaat dan bijvoorbeeld om resten van prehistorische rivierduinen, sporen uit de Romeinse tijd en middeleeuwse dijken en bewoningslinten. De Archeologische Waarden- en Beleidskaart toont daarom vlakdekkend voor het hele gemeentelijke grondgebied van Ridderkerk een combinatie van terreinen met een bekende (zeer) hoge archeologische waarde, gebieden met een hoge verwachting (= trefkans op archeologische sporen

en vondsten), met een redelijk hoge verwachting en met een lage verwachting. De waardenkaart is daarnaast ook een beleidskaart; hij geeft voor de verschillende gebieden aan wanneer bouw- en ontwikkelingsplannen getoetst moeten worden op de noodzaak van het uitvoeren van archeologisch (voor)onderzoek.

Archeologieparagrafen in bestemmingsplannen

De beleidsfunctie van de AWK is niet van toepassing wanneer in een gebied een bestemmingsplan vigeert met daarin ook aandacht voor eventueel aanwezige archeologische waarden. Een dergelijke archeologieparagraaf bestaat uit een toelichting, regels en een archeologische plankaart, die wordt verwerkt in de algemene verbeelding (plankaart bij bestemmingsplan). In de regels kan via een vergunningvereiste (voor bouwen en aanleggen, sinds de Wabo samengebracht in de omgevingsvergunning) het archeologische belang geborgd worden. In de praktijk betekent dit dat een omgevingsvergunning nodig is wanneer er bodemversturende werkzaamheden plaatsvinden die dieper reiken en een groter oppervlak beslaan dan een in de regels genoemde specifieke diepte- en oppervlaktemaat. De vergunning kan verkregen door het laten opstellen van een waardestellend archeologisch rapport, op basis waarvan aan de vergunning voorwaarden kunnen worden verbonden voor de omgang met de eventueel aanwezige archeologische vindplaats. Mogelijkheden zijn het behoud van de vindplaats (aanpassen of afzien van de bouwplannen), het doen van een opgraving (behoud *ex situ*) of het archeologisch begeleiden van de graafwerkzaamheden. Het waardestellende rapport vraagt om archeologisch vooronderzoek, meestal grondboringen en soms proefsleuven. In de meeste gevallen is alleen een bureauonderzoek of een quick scan (toets op het bouwplan) afdoende voor het verkrijgen van de vergunning, verder archeologisch onderzoek hoeft dan niet te worden uitgevoerd.

Maatwerk

Zowel bij het toetsen aan de AWK als het toetsen van bouwplannen aan het bestemmingsplan hanteert de gemeente Ridderkerk maatwerk. Dat betekent dat niet slechts wordt gekeken naar diepte en oppervlakte van de geplande bodemingreep in relatie tot de vrijstellingsgrenzen van het beleid, maar dat door een archeologisch deskundige verschillende factoren tegen elkaar worden afgewogen. Behalve alle aspecten van het bouwplan (naast diepte en oppervlakte ook de aard van de eventuele bodemverstoring, fundering, palenplan bij heien etc.) speelt ook het karakter van de op die specifieke locatie te verwachten archeologische waarden een rol. Daarbij wordt nader ingezoomd (AWK en bestemmingsplan gelden voor een groter gebied) en worden ook actueel onderzoek en bodemgegevens (bijvoorbeeld uit sonderingen) meegenomen. Tenslotte zijn recente bodemverstoringen en eerder genomen beleidsbeslissingen van belang bij de afweging of onderzoek daadwerkelijk noodzakelijk is. Juist deze maatwerktoets voorkomt onnodig onderzoek en onnodige vertraging of extra kosten. De gemeente streeft ernaar op deze manier de balans te bewaren tussen de bescherming van de archeologische waarden en een soepel verlopend bouwproces in het belang van de initiatiefnemer.

Hoe eerder initiatiefnemers contact opnemen met de gemeente, hoe beter de gemeente ze van dienst kan zijn. Voorlichting en communicatie over het archeologiebeleid van Ridderkerk zijn daarom essentieel. In bijlage 7 ('Archeologiebeleid: wat betekent dat voor mij?') is een voorbeeldtekst opgenomen die gebruikt kan worden op de website, in folders en andere gemeentelijke communicatiemiddelen.

Programma's van Eisen

Uit het gemeentelijk archeologiebeleid en de bestemmingsplannen volgt dat voor het verkrijgen van vergunningen een archeologisch (voor)onderzoek verplicht kan zijn. De Wamz en de KNA stellen dat daarvoor een door het bevoegd gezag (in dit geval de gemeente) opgesteld of goedgekeurd Programma van Eisen (PvE) nodig is. Een PvE legt vast waar archeologisch veldwerk (grondboringen, proefsleuven, opgravingen of archeologische begeleiding) aan moet voldoen. Het gaat om het formuleren van de inhoudelijke vraagstelling (wat moet het onderzoek opleveren, wat moet er gebeuren) en om aanwijzingen voor de praktische uitvoering (hoe moet het gebeuren). Op basis van het PvE kunnen onderzoeksopdrachten worden aanbesteed, zowel door de gemeente Ridderkerk zelf (als die als 'verstoorder' optreedt) als door ontwikkelaars of particulieren. De geselecteerde uitvoerder stelt vervolgens op basis van het PvE een Plan van Aanpak (PvA) op, dat eventueel ook door de gemeente kan worden goedgekeurd.

Archeologieverordening

In de archeologieverordening wordt de gemeentelijke regelgeving en werkwijze op het gebied van archeologie vastgelegd. De verordening biedt ook een juridische basis voor het verplicht stellen van archeologisch onderzoek op basis van de AWK, wanneer het vigerende bestemmingsplan nog geen archeologieparagraaf bevat. Verder biedt de archeologieverordening de mogelijkheid tot het aanwijzen van gemeentelijke archeologische monumenten (de zogenaamde ' archeologisch belangrijke plaatsen'). De gemeente Ridderkerk heeft gekozen voor het combineren van gebouwde en archeologische monumentenzorg in een Erfgoedverordening.

Gemeenschappelijke Regeling Archeologie

De gemeenten Ridderkerk en Rotterdam zijn van plan een (lichte) Gemeenschappelijke Regeling op het gebied van archeologie aan te gaan. Dit zal gebeuren samen met de BAR-gemeenten Barendrecht en Albrandswaard, per 1 januari 2014. Hierin wordt de samenwerking tussen de gemeenten op het gebied van archeologie vastgelegd, inclusief de verplichtingen en taken aan beide zijden. De Regeling maakt het mogelijk dat de reikwijdte van de Rotterdamse opgravingsvergunning, die ook nodig is voor het zetten van archeologische grondboringen, wordt uitgebreid met het grondgebied van de gemeente Ridderkerk. Hoewel de uitvoering van archeologisch veldwerk in principe door derden (de archeologische markt) wordt gedaan is het op deze manier mogelijk dat Ridderkerk zelf veldonderzoek doet (laat doen door de Rotterdamse archeologen). Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn ten behoeve van het opstellen van beleid (denk aan bestemmingsplannen), bij spoedklussen, waarnemingen bij toevalsvondsten of kleinschalig onderzoek waarmee burgers en andere initiatiefnemers snel geholpen zijn. Door de Gemeenschappelijke Regeling kan Ridderkerk profiteren van de al bestaande faciliteiten en expertise van Rotterdam, en het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam houdt zo de kennis over het Ridderkerkse grondgebied op peil.

Informatie- en kennismanagement

Het is belangrijk dat alle informatie uit onderzoeksprojecten wordt vastgelegd en ter beschikking komt voor verdere ontwikkeling en actualisering van gemeentelijk beleid, voor presentatie en publicatie en voor nader onderzoek. De kennis over het gemeentelijke bodemarchief raakt op die manier niet versnipperd en blijft toegankelijk. Bovendien draagt de kennis bij aan de beleving (lokale identiteit), en speelt een actueel databestand een belangrijke rol bij het efficiënt beoordelen van toekomstige bouwplannen. De gemeente Ridderkerk kan gebruik maken van een door de gemeente Rotterdam ontwikkeld GIS-gerelateerd archeologisch informatiesysteem voor de gehele Maasmondregio, waarin behalve onderzoeksdata ook alle beleidskeuzes worden vastgelegd.

Bronzen kandelaar, gevonden nabij Huys ten Donck. Datering ca. 1550.

5 Organisatie en financiën

Hieronder komt aan bod hoe Ridderkerk het archeologiebeleid organiseert en daarbij archeologische deskundigheid inzet. Tevens worden de kosten belicht.

Ridderkerk is bevoegd gezag

Om de in hoofdstuk 4 genoemde rollen en taken te kunnen vervullen moet de gemeente Ridderkerk beschikken over archeologische expertise. De gemeente kiest daarbij voor een structurele samenwerking met het Bureau Oudheidkundig Onderzoek van de Gemeente Rotterdam (BOOR). Het BOOR verzorgt eveneens de archeologische beleidstaken voor de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard (en daarnaast voor Bernisse, Capelle aan den IJssel, Hellevoetsluis, Schiedam, Spijkenisse en Westvoorne). Ridderkerk vormt met Barendrecht en Albrandswaard de zogenaamde BAR-gemeenten, een samenwerkingsverband dat onder meer op het gebied van erfgoed en ruimtelijke ordening vorm krijgt.

De Wamz biedt voor een dergelijke regionale samenwerking alle ruimte. Provincie en rijk beschouwen dit als een goede manier om archeologische expertise in te zetten en continuïteit van kennis over een regio te garanderen. De gemeente Ridderkerk huurt expertise van het BOOR in en geeft zelf richting aan de beleids- en uitvoeringstaken op het gebied van archeologie: het bevoegd gezag blijft immers bij Ridderkerk. Tegelijkertijd kan Ridderkerk profiteren van een goed uitgeruste dienst met uitgebreide lokale en regionale expertise en decennialange ervaring in het zorgvuldig afwegen van uiteenlopende gemeentelijke belangen. Door ook aan Ridderkerk archeologisch advies te leveren houdt het BOOR de kennis over dit deel van het Maasmondgebied op peil.

De samenwerking met Rotterdam wordt vastgelegd in een Gemeenschappelijke Regeling. Deze maakt tevens mogelijk dat Ridderkerk in voorkomende gevallen (zie hoofdstuk 4) gebruik maakt van de opgravingsvergunning van Rotterdam. Het BOOR verzorgt alle advies- en beleidstaken, de uitvoering van het archeologisch veldwerk wordt in de meeste gevallen overgelaten aan marktpartijen. De initiatiefnemer ('verstoorder') bepaalt, in de rol van opdrachtgever, wie de uitvoering ter hand neemt.

Taakverdeling

Bij het verder ontwikkelen en het uitvoeren van het archeologiebeleid in de gemeente zijn twee actoren betrokken, te weten de coördinator archeologie van de gemeente Ridderkerk en de adviseur archeologie van het BOOR.

De coördinator archeologie is een ambtenaar van de gemeente Ridderkerk met (onder meer) archeologische monumentenzorg in zijn/haar portefeuille. Hij/zij heeft de volgende taken:

- De coördinator is aanspreekpunt voor de adviseur archeologie en voor medewerkers en inwoners van de gemeente Ridderkerk die met archeologie te maken krijgen. Voor een efficiënte werkwijze is het van belang dat er één persoon is die de werkzaamheden coördineert, het budget bewaakt en op de hoogte is van alles wat er speelt op het gebied van archeologie in de gemeente. Idealiter is deze coördinator werkzaam binnen de sector ruimtelijke ordening.
- De coördinator draagt binnen de gemeente zorg voor de vroegtijdige inbreng van archeologie in ruimtelijke plannen. Hij of zij organiseert dat - op basis van bestemmingsplannen met een archeologieparagraaf of op basis van de AWK - relevante vergunningaanvragen op het aspect archeologie worden getoetst (het toepassen van de 'eerste zeef'). Voor die aanvragen waarbij mogelijk archeologische belangen een rol spelen wordt advies van het BOOR gevraagd.
- De coördinator zorgt dat archeologische paragrafen voor (project)bestemmingsplannen door de adviseur archeologie worden opgesteld dan wel gecontroleerd.
- Wanneer in de gemeente archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd door bedrijven zorgt de coördinator ervoor dat de adviseur archeologie deze rapporten krijgt en beoordeelt. Op basis van dit advies kan de gemeente als bevoegd gezag de rapporten al dan niet goedkeuren.
- De coördinator archeologie kan met het BOOR afspraken maken over bijdragen aan publieksactiviteiten zoals open dagen, folders, lezingen, websites, educatieve programma's etc. (zie ook hoofdstuk 6).

De adviseur archeologie is een medewerker van het BOOR, afhankelijk van de specifieke taak kunnen dit verschillende personen zijn. Hij/zij heeft de volgende taken:

- De adviseur informeert gevraagd en ongevraagd de gemeente Ridderkerk over het beheer en behoud van het bodemarchief, over het archeologisch bestel en wetgeving en de consequenties daarvan voor de gemeente.
- In overleg met de gemeente Ridderkerk informeert de adviseur derden, bijvoorbeeld burgers, projectontwikkelaars of (archeologische) bedrijven over het bodemarchief of over het archeologisch beleid van de gemeente.
- Vervaardigen en onderhouden van beleidsinstrumenten op het gebied van archeologie.
- Opstellen van PvE's en beoordelen van PvE's van derden.
- Beoordelen van PvA's en onderzoeksrapportages en adviseren over selectiebesluiten.
- Opstellen van archeologieparagrafen voor bestemmingsplannen.
- Toetsen van vergunningaanvragen en bouwplannen op het aspect archeologie, nadat binnen de gemeente Ridderkerk een eerste selectie ('eerste zeef') heeft plaatsgevonden.
- Het namens de gemeente Ridderkerk voeren van regie over door derden uit te voeren (veld)onderzoek.
- In voorkomende gevallen het zelf uitvoeren van archeologisch (voor)onderzoek.
- Het adviseren over en of uitvoeren van educatieve en publieksgerichte activiteiten op het gebied van de archeologie van Ridderkerk.

In bijlage 4 is een stappenplan opgenomen waaruit duidelijk wordt wie wanneer aan zet is.

Financiën

De financiële consequenties van het gemeentelijke archeologiebeleid zijn onder te verdelen in twee posten: de kosten die zijn verbonden aan de rol van de gemeente als bevoegd gezag, en de projectgebonden kosten.

De rol van de gemeente als bevoegd gezag wordt vormgegeven door het inhuren van advies van het BOOR, en door de inzet van de eigen ambtenaar (coördinator archeologie). Op verzoek van Ridderkerk zal het BOOR jaarlijks offrenen, waarbij de offerte bestaat uit een deel vaste kosten (beheer en documentatie, advies algemeen, ondersteuning) en een deel variabele, verrekenbare kosten (producten zoals toets van vergunningaanvraag, opstellen PvE, opstellen bestemmingsplanparagraaf etc.). Van de aantallen producten voor het komende jaar wordt een inschatting gemaakt. Aan het eind van het jaar worden de reëel gemaakte uren gefactureerd. De gemeente kiest er voor om deze variabele kosten door te berekenen aan de verstoorder, indien dat niet de gemeente zelf is. Dit gebeurt onder meer door de kosten voor archeologisch onderzoek op te nemen in de leges bij vergunningen. Daar waar het de wettelijk verplichte gemeentelijke taken betreft is ook de rijksbijdrage ten behoeve van archeologie aan het gemeentefonds (zie hoofdstuk 2) een mogelijke financieringsbron.

Bij de projectgebonden kosten gaat het om de uitvoering van archeologisch (veld)onderzoek, al dan niet uitgevoerd door derden. Deze kosten (tot en met de basisrapportage) zijn altijd voor de initiatiefnemer. Bij gemeentelijke projecten kunnen deze kosten worden meegenomen in de grondexploitatie. Eventueel aan (grotere) onderzoeken gekoppelde communicatie-activiteiten vallen buiten de verplichting van de verstoorder, maar het loont vaak de moeite om dit wel mee te begroten (per project). Juist bij een wat omvangrijker archeologisch onderzoek dat boeiende resultaten oplevert is de terugkoppeling van het verhaal over de geschiedenis van Ridderkerk naar een groter publiek van grote waarde.

6 Informatie en communicatie

De gemeente Ridderkerk heeft in de Uitgangspuntennotitie Erfgoedbeleid aangegeven dat informatie en communicatie op het gebied van erfgoed versterkt zullen worden en dat extra middelen worden ingezet. Doel van het versterkte communicatiebeleid is het aanspreken van een breder publiek en het creëren van meer draagvlak. De gemeentelijke website speelt hierbij een belangrijke rol.

Bij communicatie over archeologie kan gedacht worden aan de volgende opties:

- Het beschikbaar stellen van de gemeentelijke archeologische waarden- en beleidskaart (AWK) via de website, met aparte toelichting
- Bij grotere onderzoeken (opgravingen) het via de website beschikbaar stellen van de onderzoeksrapportages
- Bij grotere onderzoeken (opgravingen): organiseren van een open dag, nieuwsbrief (papier en digitaal), nieuwsberichten op de gemeentelijke website / twitterberichten etc.
- Educatief project voor Ridderkerkse scholen (basis- en voortgezet onderwijs) over de archeologie van de eigen omgeving
- Maken van een (eventueel reizende) tentoonstelling met archeologische vondsten
- Laten schrijven van artikelen voor lokale kranten
- Publieksboekje (al dan niet gekoppeld aan een specifiek onderzoek)

Uiteraard kunnen verschillende van deze activiteiten of producten ook worden gecombineerd met andere onderdelen van het gemeentelijke erfgoed.

Als eerste product zal in 2013 bij het vaststellen van het erfgoedbeleid een speciale nieuwsbrief worden gemaakt waarin naast het boeiende archeologische verhaal van Ridderkerk ook aandacht wordt besteed aan het nieuwe beleid ('wat betekent dat voor u?').

7 Samenvatting

De gemeente Ridderkerk wil het erfgoedbeleid actualiseren en verstevigen, omdat duurzame instandhouding van cultuurhistorische waarden bijdraagt aan kennis over het verleden, schoonheid en lokale identiteit. Op het terrein van de archeologie is de laatste jaren veel veranderd als gevolg van landelijk en Europees beleid: het streven is steeds meer naar behoud in de bodem. Dit heeft gevolgen voor de taken van gemeenten.

Het Verdrag van Malta (1992) regelt de bescherming van het archeologisch erfgoed in de bodem, de inpassing ervan in de ruimtelijke ordening en de financiering van het archeologisch onderzoek ('de verstoorder betaalt'). Met de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz 2007) zijn deze uitgangspunten ook in de Nederlandse wetgeving verankerd.

Juist op lokaal niveau worden veel besluiten genomen over ruimtelijke ordening, waarbij verschillende maatschappelijke belangen moeten worden afgewogen. Archeologie is er daar een van. De gemeente treedt op als 'bevoegd gezag': toetst bouwplannen en vergunningaanvragen op het aspect archeologie, besluit over de noodzaak van archeologisch onderzoek, stelt daarvoor Programma's van Eisen (PvE's) op en keurt rapporten goed. De initiatiefnemer van een bodemingreep vraagt bij de gemeente vergunningen aan en is verantwoordelijk voor het eventueel laten uitvoeren van archeologisch veldwerk en voor de kosten van dat onderzoek. De uitvoerder is een door het rijk erkende partij die het onderzoek uitvoert in opdracht van de initiatiefnemer (soms de gemeente zelf) en op aanwijzing van het bevoegd gezag (PvE).

Voor het vervullen van de gemeentelijke taken gebruikt de gemeente Ridderkerk de volgende beleidsinstrumenten:

- De Archeologische Waarden- en Beleidskaart (AWK) Ridderkerk
- De bijbehorende vindplaatsencatalogus
- Archeologieparagrafen in bestemmingsplannen
- Programma's van Eisen (PvE's) voor archeologisch veldwerk
- Een Archeologieverordening (onderdeel van een brede Erfgoedverordening)
- Een Gemeenschappelijke Regeling Archeologie tussen de gemeenten Ridderkerk en Rotterdam (per 1 januari 2014, in combinatie met Barendrecht en Albrandswaard)
- GIS-gerelateerd archeologisch informatiesysteem (beheerd door de gemeente Rotterdam)

Om te zorgen voor de benodigde archeologische expertise kiest Ridderkerk voor een structureel samenwerkingsverband met de gemeente Rotterdam (Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam, kortweg het BOOR). Het BOOR treedt eveneens op als archeologisch adviseur voor de andere twee BAR-gemeenten Barendrecht en Albrandswaard, en voor zes andere gemeenten in de Maasmondregio. Dergelijke regionale samenwerking garandeert continuïteit van kennis en lokale expertise. Archeologisch veldwerk wordt in de meeste gevallen overgelaten aan marktpartijen, maar de Gemeenschappelijke Regeling biedt de mogelijkheid om gebruik te maken van de opgravingsvergunning en -capaciteit van Rotterdam.

Aan de kant van de gemeente Ridderkerk wordt een coördinator archeologie aangesteld, die de werkzaamheden coördineert en optreedt als aanspreekpunt voor het BOOR en voor het bestuur, collega-ambtenaren en burgers / bedrijven. Hij of zij zorgt ook voor een eerste toets op vergunningaanvragen en bouwplannen. De adviseur archeologie van het BOOR informeert en adviseert de gemeente Ridderkerk en, op verzoek van de gemeente, andere partijen over het bodemarchief en het archeologisch beleid. Hij of zij vervaardigt en onderhoudt de beleidsinstrumenten, stelt PvE's op, beoordeelt rapportages en maakt archeologieparagrafen voor bestemmingsplannen. Na een eerste selectie door de gemeente Ridderkerk toetst de adviseur bouwplannen en vergunningaanvragen.

Op verzoek van de gemeente kan de adviseur archeologie ook een bijdrage leveren aan diverse publieksgerichte activiteiten op het gebied van de archeologie van Ridderkerk. De gemeente hecht veel waarde aan het op deze manier informeren en betrekken van een breed publiek, en aan het creëren van draagvlak voor het beheer en behoud van cultureel erfgoed.

De kosten verbonden aan het archeologiebeleid zijn onder te verdelen in twee posten: de kosten verbonden aan de rol van de gemeente als bevoegd gezag, en de projectgebonden kosten. De eerste post bestaat uit de inzet van de eigen ambtenaar (coördinator archeologie) en uit het inhuren van het advies van het BOOR. De kosten zijn afhankelijk van het aantal af te nemen producten (PvE's, toets bouwplan, bestemmingsplanparagraaf etc.). Een deel van deze kosten kan worden doorberekend aan de 'verstoorder'. De projectgebonden kosten (uitvoering van veldwerk en de bijbehorende rapportage) komen geheel voor rekening van de verstoorder. Bij gemeentelijke projecten kunnen deze kosten worden meegenomen in de grondexploitatie.

Bijlage 1

Begrippen- en afkortingenlijst

ABP

Archeologisch Belangrijke Plaats: een gemeentelijk archeologisch monument

AMK

Archeologische Monumentenkaart: landelijke kaart waarop de bekende terreinen van (zeer) hoge archeologische waarde staan aangegeven. De AMK is opgenomen in de provinciale cultuurhistorische kaarten (CHS of CHK).

AMZ(-cyclus)

Archeologische monumentenzorg: het opsporen en waarderen van archeologische vindplaatsen in het kader van ruimtelijke ingrepen vindt plaats in stappen. Elke stap eindigt met de afweging of er voldoende informatie is verzameld om een afgewogen beslissing te kunnen nemen over eventuele vervolgacties. De door archeologisch onderzoek verkregen informatie over het verleden vormt weer inbreng voor het begin van het proces. In de AMZ-cyclus vindt een trechtering plaats van betrekkelijk eenvoudige onderzoeksmethoden in de beginfase, naar meer complexe werkzaamheden. Op deze wijze wordt in de ruimtelijke ordening het archeologische belang meegewogen via een proportionele inzet van middelen.

Archeologische begeleiding

Een bedreigde archeologische vindplaats documenteren door de ontgraving te laten begeleiden door archeologen (dus geen opgraving).

ARCHIS

Archeologisch informatiesysteem: de nationale archeologische databank waarin allerlei gegevens over archeologische onderzoeken, waarnemingen, vindplaatsen en terreinen in Nederland zijn opgeslagen. ARCHIS wordt onderhouden door de RCE en kan alleen geraadpleegd worden door de daarvoor bevoegde personen (archeologen).

AWK

Archeologische Waarden- en Beleidskaart: gemeentelijke kaart met daarop de bekende archeologische waarden en de terreinen met een (hoge of lage) archeologische verwachting. Tevens geeft de kaart aan welk beleid de gemeente hanteert in de verschillende gebieden (bij welke bodemingrepen is een toets op de noodzaak van archeologisch onderzoek verplicht).

Bodemarchief

Materiële resten van menselijke bewoning uit het verleden in combinatie met onverstoorde bodemsporen.

BOOR

Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam; de archeologische dienst van de gemeente Rotterdam.

Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek is de eerste formele stap in de AMZ-cyclus. Het onderzoek wordt uitgevoerd om inzicht te krijgen in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden binnen het plangebied door middel van informatie uit bestaande bronnen en datasets. Het resultaat van een bureauonderzoek is een rapport met een gespecificeerde archeologische verwachting, op basis waarvan het bevoegd gezag een beslissing kan nemen over de vraag of de volgende stap, een inventariserend veldonderzoek, wel of niet noodzakelijk is.

CHS

Cultuurhistorische Hoofdstructuur : provinciale kaart met daarop de cultuurhistorische waarden en verwachtingen. Ook wel: Cultuurhistorische Kaart (CHK).

Behoud in situ / ex situ

Behoud *in situ* is het duurzaam instandhouden van archeologische waarden in de bodem, als bron van kennis en beleving. Dit kan gebeuren door technische maatregelen en/of inpassing en vrijwaring van de archeologische waarden bij de inrichting van het plangebied.

De term 'behoud *ex situ*' wordt soms gebruikt voor een opgraving: de vindplaats blijft daarbij niet in de bodem bewaard, maar wordt wel gedocumenteerd.

Formatie van Echteld

Formatie van Echteld is de naam van een groep bodemlagen (formatie) in de Nederlandse ondergrond. Deze formatie bestaat uit door rivieren afgezette klei, silt, zand en grind en is vanaf ongeveer 10.000 jaar geleden gevormd.

Formatie van Kreftenheye

Formatie van Kreftenheye is de naam van een groep bodemlagen (formatie) in de [Nederlandse ondergrond](#). Deze formatie bestaat uit door rivieren afgezet [zand](#) en [grind](#) en is ongeveer 150.000 tot 10.000 jaar geleden gevormd.

Geulafzettingen

Zand en grind, afgezet door stromend rivierwater

Laag van Wijchen

De Laag van Wijchen is een onderdeel van de Formatie van Kreftenheye en bestaat uit stugge rivierklei.

Inventariserend veldonderzoek (IVO)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek wordt met behulp van niet-destructieve methoden (meestal door middel van booronderzoek) de gespecificeerde archeologische verwachting uit het bureauonderzoek in het veld getoetst. Inventariserend veldonderzoek wordt onderverdeeld in een verkennende en een karterende fase. Bij een positief resultaat, dus wanneer er archeologische vindplaatsen zijn aangetroffen, volgt meestal nog een derde vooronderzoeksfase; het waarderend onderzoek (vaak door middel van proefsleuven). Dat leidt tot een archeologisch-inhoudelijk selectieadvies, op basis waarvan het bevoegd gezag een besluit kan nemen over de noodzaak tot vervolgonderzoek of de behoudenswaardigheid van de vindplaats.

KNA

Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie, bestaande uit een omvangrijke set van algemeen geaccepteerde eisen, specificaties en protocollen. Tevens worden in de KNA de minimum opleidings- en ervaringseisen beschreven waaraan personen moeten voldoen om bepaalde archeologische werkzaamheden te mogen uitvoeren. De KNA wordt regelmatig geëvalueerd, geactualiseerd en aangevuld. De KNA wordt beheerd door de Stichting voor Infrastructuur, Kwaliteitsborging en Bodembeheer (SIKB). Alleen bedrijven en instanties die zich committeren aan de KNA kunnen een opgravingsvergunning aanvragen.

Komafzettingen

Zware en lichte klei, afgezet in enigszins holle riviervlaktes waar het water na een overstroming blijft staan en van de eigenlijke rivier afgesneden wordt. Als de grondwaterspiegel hoog staat kan hier ook veen gevormd worden.

Oeverafzettingen

Fijn zand, zavel en lichte klei, afgezet door hoog water buiten de bedding van een rivier (op de oevers).

PvA

Plan van Aanpak: een door een gekwalificeerde archeoloog opgesteld of goedgekeurd document aan de hand waarvan een archeologisch onderzoek kan worden uitgevoerd.

PvE

Programma van Eisen: document waarin onderzoeksvragen en uitvoeringseisen voor een uit te

voeren archeologisch onderzoek staan geformuleerd. Voor aanvang van het onderzoek dient het PvE door het bevoegd gezag te zijn goedgekeurd.

RCE

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, zowel in bestuurlijke als inhoudelijke zin verantwoordelijk voor de uitvoering van de wetgeving op het gebied van archeologie en monumentenzorg op nationaal niveau. De RCE is onderdeel van het Ministerie van OCW, en valt onder de Directie Cultureel Erfgoed.

Rivierduinen

Een rivierduin of donk bestaat uit zand, afgezet door een riviersysteem. Wanneer onder koude omstandigheden de rivierbeddingen droogvielen kon het zand uit de beddingen gaan stuiven. Het opgewaaide zand vormde een heuvel. Dit gebeurde in West-Nederland aan het eind van de laatste ijstijd.

Selectiebesluit

Een door het bevoegd gezag genomen besluit op basis van het in een archeologisch onderzoeksrapport opgesteld selectieadvies.

Stroomgordelafzettingen

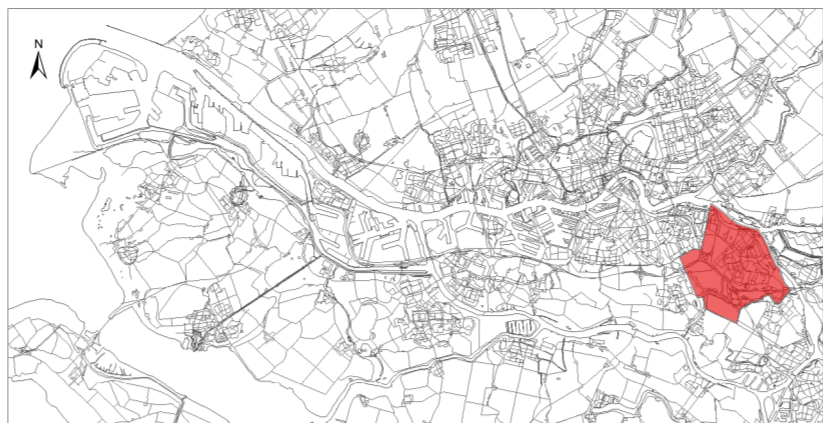
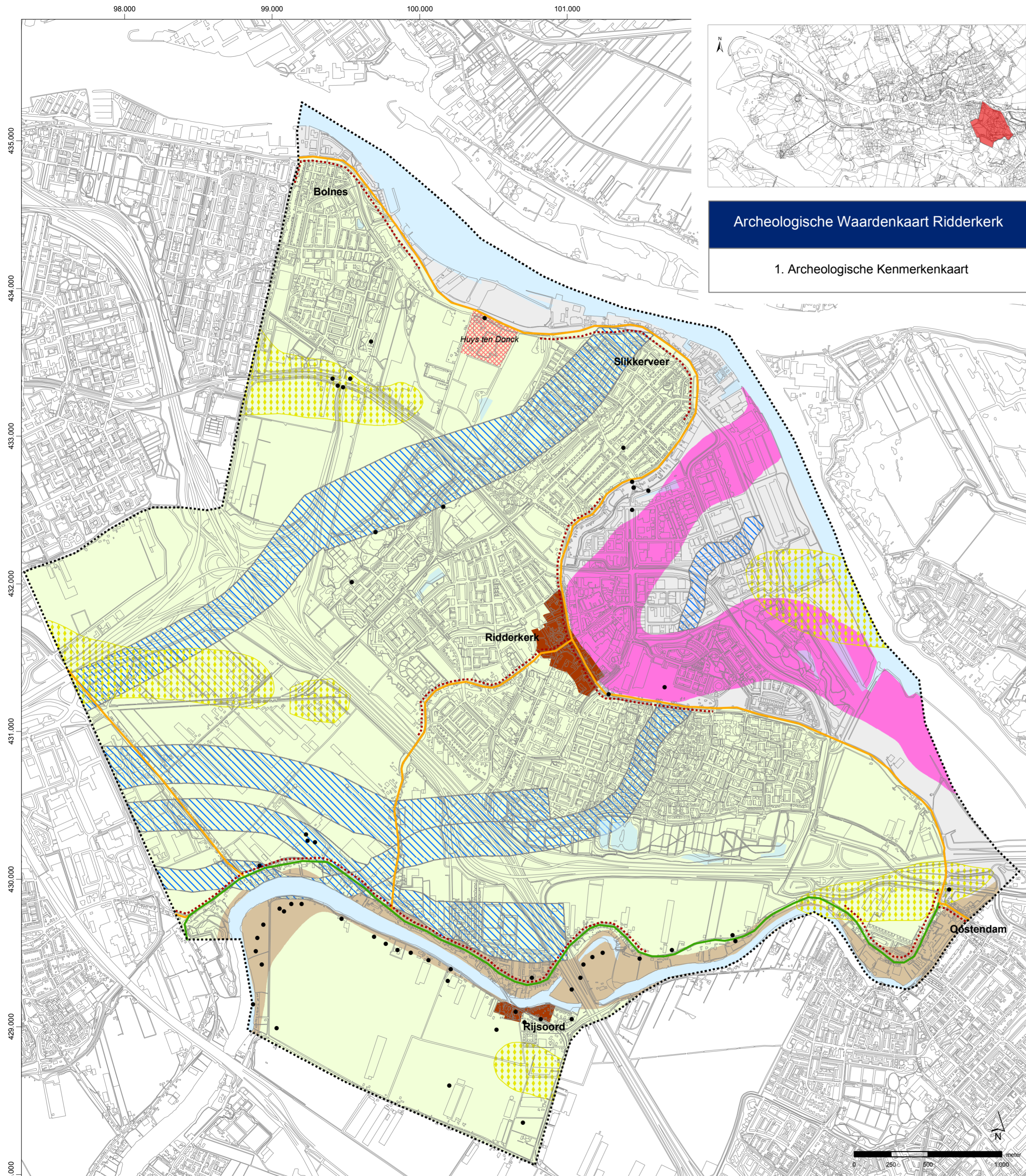
Verzamelnaam voor (rest)geulafzettingen en oeverafzettingen.

Wamz

Wet op de archeologische monumentenzorg 2007, formeel een herziening van de Monumentenwet 1988 en enkele andere wetten (onder andere de Ontgrondingenwet, de Wet milieubeheer en de Woningwet).

Bijlage 2

Archeologische Waardenkaart Ridderkerk

Archeologische Waardenkaart Ridderkerk

1. Archeologische Kenmerkenkaart

Archeologische Kenmerkenkaart van de gemeente Ridderkerk

De Archeologische Waardenkaart Ridderkerk bestaat uit de Archeologische Kenmerkenkaart (kaart 1) en de Archeologische Waarden- en Beleidskaart (kaart 2). De Kenmerkenkaart bevat nu bekende archeologische, geologische en historische informatie, en vormt het uitgangspunt voor de Archeologische Waarden- en Beleidskaart.

De Kenmerkenkaart toont structuren die relevant zijn voor de bewoningsgeschiedenis van Ridderkerk. Ze kunnen van natuurlijke oorsprong zijn, zoals hoog opgeslibde riveroevers, waar mensen zich vestigden vanaf de prehistorie tot ver in de Middeleeuwen. Maar ook structuren van menselijke oorsprong zijn weergegeven, zoals dijken en oude bewoningkernen. Tot in de Late Middeleeuwen hangen nederzettingen samen met het natuurlijke landschap. Daarna is de mens steeds meer in staat in te grijpen in de natuur en zijn eigen leefomgeving te creëren. Benadrukt wordt dat de ondergrond van verschillende delen van het gemeentelijk grondgebied en daarmee de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden nog niet overal goed bekend is. Ook bevat de kaart kenmerken die nog weinig in detail bekend zijn, zoals dieper gelegen structuren. Nieuwe vondsten, waarnemingen en inzichten kunnen leiden tot aanpassingen.

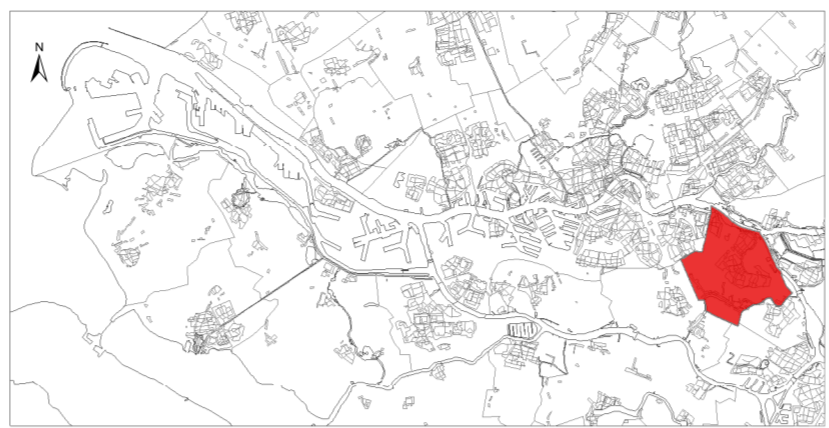
De Archeologische Kenmerkenkaart is gebaseerd op geologische en bodemkundige kaarten, de topografische kaart van het gebied uit circa 1850 en op de vondst- en bodemdocumentatie van het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR) en het Archeologisch Informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Legenda

- 1. Archeologische vindplaatsen
Vindplaatsen afkomstig uit BOORnotitie 18: "Archeologische vindplaatsen en AMK-terreinen de gemeente Ridderkerk."
- 2. Dorpskernen van Bolnes, Slikkerveer, Ridderkerk, Oostendam en Rijsoord in de omvang van circa 1850.
Grote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.
- 3. Terrein met historische waarden: Huys ten Donck.
Grote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.
- ⋯ 4. Bewoningslinten op en in de nabijheid van dijken in de situatie van circa 1850.
Grote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.
- 5. Ligging dijken, vermoedelijk aangelegd na 1373.
Grote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd op en in de nabijheid van de dijken.
- 6. Ligging dijken, aangelegd tot circa 1373.
Grote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd op en in de nabijheid van de dijken.
- 7. Geulafzettingen, eventueel bedekt door oeverafzettingen (Formatie van Echteld), erosief liggend op de ondergrond.
Kleine kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de Romeinse tijd en uit de Late Middeleeuwen in de Formatie van Echteld. De geologische opbouw van de diepere ondergrond is in detail vaak onbekend. De grootte van de kans op de aanwezigheid van archeologische sporen ouder dan de Romeinse tijd is daarmee niet aan te geven.
- 8. Oeverafzettingen (Formatie van Echteld) op een afwisseling van veen (Hollandveen Laagpakket) met kom- en oeverafzettingen (Formatie van Echteld) op komafzettingen (Formatie van Kreftenheye, Laag van Wijchen) op geulafzettingen (Formatie van Kreftenheye).
Middelgrote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de Romeinse tijd en uit de Late Middeleeuwen in het bodemtraject top Hollandveen Laagpakket - maaiveld. De geologische opbouw van de diepere ondergrond is in detail vaak onbekend. De grootte van de kans op de aanwezigheid van archeologische sporen ouder dan de Romeinse tijd is daarmee niet aan te geven.
- 9. Komafzettingen (Formatie van Echteld) op een afwisseling van veen (Hollandveen Laagpakket) met kom- en oeverafzettingen (Formatie van Echteld) op komafzettingen (Formatie van Kreftenheye, Laag van Wijchen) op geulafzettingen (Formatie van Kreftenheye).
Middelgrote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de Romeinse tijd en uit de Late Middeleeuwen in het bodemtraject top Hollandveen Laagpakket - maaiveld. De geologische opbouw van de diepere ondergrond is in detail vaak onbekend. De grootte van de kans op de aanwezigheid van archeologische sporen ouder dan de Romeinse tijd is daarmee niet aan te geven.
- 10. Kom- op geulafzettingen (Formatie van Echteld), erosief liggend op de ondergrond.
Grote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de Romeinse tijd, kleine kans op de aanwezigheid van sporen uit de Vroege Middeleeuwen en grote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de Late Middeleeuwen in de top van de Formatie van Echteld. De geologische opbouw van de diepere ondergrond is in detail vaak onbekend. De grootte van de kans op de aanwezigheid van archeologische sporen ouder dan de Romeinse tijd is daarmee niet aan te geven.
- 11. Gebieden met stroomgordelafzettingen (Formatie van Echteld) onder het veen (Hollandveen Laagpakket).
Middelgrote kans op de aanwezigheid van sporen uit het Neolithicum in de top van de stroomgordelafzettingen.
- 12. Gebied met rivierduinen (Laagpakket van Delwijnen) in de ondergrond.
Grote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen uit de prehistorie op de rivierduinen.
- 13. Water
Kleine kans op de aanwezigheid van archeologische sporen. In de Waal kans op de aanwezigheid van scheepswrakken uit de Late Middeleeuwen en op de Nieuwe Maas en Noord kans op de aanwezigheid van scheepswrakken uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

datum vaststelling:	kaardatum: 25-07-2013	schaal: 1:20.000	formaat: A2+	ondergrond: Topografische kaart: gemeente Rotterdam 1:10.000
---------------------	-----------------------	------------------	--------------	--

	Gemeente Ridderkerk Koningsplein 1 2981 EA Ridderkerk 0180-451234	email: info@ridderkerk.nl website: www.ridderkerk.nl
	Samenstelling en productie: Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR) tel.: 010-4898500 e-mail: boor@rotterdam.nl	

Archeologische Waardenkaart Ridderkerk

2. Archeologische Waarden- en Beleidskaart

Archeologische Waarden- en Beleidskaart van de gemeente Ridderkerk

De Archeologische Waardenkaart Ridderkerk bestaat uit de Archeologische Kenmerkenkaart (kaart 1) en de Archeologische Waarden- en Beleidskaart (kaart 2).

De Wet op de archeologische monumentenzorg 2007 (art. 37, 38, 40 en 41) regelt dat van een aanvrager van een vergunning kan worden verlangd een rapport te kunnen overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein naar het oordeel van B&W in voldoende mate is vastgesteld. B&W kunnen vervolgens voorschriften verbinden aan de vergunning.

Met de Archeologische Waardenkaart streeft de gemeente Ridderkerk ernaar bij te dragen aan een vlotte en ongehinderde totstandkoming van ruimtelijke plannen, terwijl tegelijkertijd recht gedaan wordt aan de archeologische geschiedenis van Ridderkerk.

De Archeologische Waarden- en Beleidskaart toont voor het gehele gemeentelijke grondgebied van Ridderkerk de bekende archeologische waarden en verwachtingen. Tevens geeft de kaart aan welk archeologisch beleid er geldt voor de verschillende gebieden en wanneer bouw- en ontwikkelingsplannen moeten worden getoetst op de noodzaak van het uitvoeren van archeologisch (voor)onderzoek.

De kaart is, gezien de schaal, slechts indicatief van aard en bedoeld voor opstellers van ruimtelijke plannen, om vroegtijdig inzicht te krijgen in de archeologische waarden en verwachtingen van terreinen en om globaal vast te stellen of er archeologische belangen in het geding zijn. Voor plantoetsers is de kaart ook bruikbaar, met name wanneer een bestemmingsplan met een archeologische paragraaf en regels (nog) ontbreekt.

Benadrukt wordt dat altijd de archeologieparagraaf in de toelichting van bestemmingsplannen en de bijbehorende verbeelding en regels voor de verschillende gebieden moeten worden geraadpleegd. Hier vindt men, indien van toepassing, de omschrijving van werkzaamheden waarvoor een omgevingsvergunning noodzakelijk is. De gemeente Ridderkerk beoordeelt in alle gevallen de ruimtelijke plannen en stelt vast of voorafgaande aan de grondroerende werkzaamheden archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Legenda

- 1. Bekende archeologische waarden (voorheen AMK-terreinen) van kaart 1b (Archeologische waarden) van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland 2007 (1 t/m XIV), aangevuld met een terrein (XV) waar op basis van historisch-kartografisch onderzoek een zeer hoge archeologische verwachting geldt.
- 2. Gebieden met een hoge archeologische verwachting.
 - 2.1 De archeologische waarden zijn te verwachten direct onder het maaiveld.
 - 2.2 De archeologische waarden zijn te verwachten dieper dan 50 cm beneden het maaiveld.
- 3. Gebieden met een redelijk hoge archeologische verwachting.
 - 3.1 De archeologische waarden zijn te verwachten dieper dan 50 cm beneden het maaiveld.
 - 3.2 De archeologische waarden zijn te verwachten dieper dan 80 cm beneden het maaiveld.
- 4. Gebieden met een lage archeologische verwachting.
 - De archeologische waarden zijn te verwachten dieper dan de huidige onderwaterbodem.
- 5. Gebieden met grootschalige infrastructuur.
 - De ondergrond is niet toegankelijk als gevolg van de aanwezigheid van de ophogingen, wegverharding en bijbehorende voorzieningen van de A15 en de A16.

Archeologiebeleid

1. Voor terreinen I tot en met V geldt dat de aanwezige archeologische waarden in situ (in de bodem) behouden dienen te blijven; versterking van het gebied is niet toegestaan. Voor de terreinen VI tot en met XV geldt dat de aanwezige archeologische waarden in principe in situ behouden dienen te blijven; alle grondwerkzaamheden binnen deze terreinen dienen te worden getoetst op de noodzaak van archeologisch onderzoek. Voor een juiste situering van een uitgebreide toelichting bij de afzonderlijke terreinen (met uitzondering van terrein XV) dient men de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland 2007 te raadplegen (<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=chs>).
2. Voor gebieden met een hoge archeologische verwachting (2.1 en 2.2) geldt dat grondwerkzaamheden (inclusief heien) die een oppervlakte beslaan van meer dan 100 m² en tevens dieper reiken dan respectievelijk 0 cm of 50 cm beneden het maaiveld dienen te worden getoetst op de noodzaak van archeologisch onderzoek. Dit geldt niet voor werkzaamheden die worden uitgevoerd in verband met reguliere agrarische bedrijfsvoering, werkzaamheden in bestaande weg- en leidingcunetten en werkzaamheden die zijn gericht op het normale onderhoud en beheer van betreffende gebieden. Voor de verlening van een omgevingsvergunning moet een plan van de voorgenomen werkzaamheden worden voorgelegd aan de gemeente Ridderkerk. Op basis van dit plan wordt beoordeeld of een archeologisch vooronderzoek (bureauonderzoek en/of inventariserend veldonderzoek) voorafgaande aan de werkzaamheden noodzakelijk is. De locaties en toegestane verstoringsdiepten vindt men op de verbeelding en in de regels bij de bestemmingsplannen. Indien een archeologieparagraaf voor een specifiek bestemmingsplan (nog) niet voorhanden is, dient men hierover informatie in te winnen bij de gemeente Ridderkerk.
3. Voor gebieden met een redelijk hoge archeologische verwachting (3.1 en 3.2) geldt dat grondwerkzaamheden (inclusief heien) die een oppervlakte beslaan van meer dan 200 m² en tevens dieper reiken dan respectievelijk 50 cm of 80 cm beneden het maaiveld dienen te worden getoetst op de noodzaak van archeologisch onderzoek. Dit geldt niet voor werkzaamheden die worden uitgevoerd in verband met reguliere agrarische bedrijfsvoering, werkzaamheden in bestaande weg- en leidingcunetten en werkzaamheden die zijn gericht op het normale onderhoud en beheer van betreffende gebieden. Voor de verlening van een omgevingsvergunning moet een plan van de voorgenomen werkzaamheden worden voorgelegd aan de gemeente Ridderkerk. Op basis van dit plan wordt beoordeeld of een archeologisch vooronderzoek (bureauonderzoek en/of inventariserend veldonderzoek) voorafgaande aan de werkzaamheden noodzakelijk is. De locaties en toegestane verstoringsdiepten vindt men op de verbeelding en in de regels bij de bestemmingsplannen. Indien een archeologieparagraaf voor een specifiek bestemmingsplan (nog) niet voorhanden is, dient men hierover informatie in te winnen bij de gemeente Ridderkerk.
4. Voor gebieden met een lage archeologische verwachting geldt dat grondwerkzaamheden (inclusief heien) die een oppervlakte beslaan van meer dan 200 m² en tevens dieper reiken dan de huidige onderwaterbodem dienen te worden getoetst op de noodzaak van archeologisch onderzoek. Dit geldt niet voor werkzaamheden die worden uitgevoerd in verband met reguliere agrarische bedrijfsvoering, werkzaamheden in bestaande weg- en leidingcunetten en werkzaamheden die zijn gericht op het normale onderhoud en beheer van betreffende gebieden. Voor de verlening van een omgevingsvergunning moet een plan van de voorgenomen werkzaamheden worden voorgelegd aan de gemeente Ridderkerk. Op basis van dit plan wordt beoordeeld of een archeologisch vooronderzoek (bureauonderzoek en/of inventariserend veldonderzoek) voorafgaande aan de werkzaamheden noodzakelijk is. De locaties en toegestane verstoringsdiepten vindt men op de verbeelding en in de regels bij de bestemmingsplannen. Indien een archeologieparagraaf voor een specifiek bestemmingsplan (nog) niet voorhanden is, dient men hierover informatie in te winnen bij de gemeente Ridderkerk.
5. Voor de gebieden van de A15 en A16 in de huidige omvang geldt dat voor de verlening van een omgevingsvergunning de voorgenomen grondwerkzaamheden (inclusief heien) ongeacht hun omvang en diepte niet hoeven te worden getoetst op de noodzaak van archeologisch onderzoek, zolang geen wijzigingen in het grondgebruik.

datum vaststelling:	kaartdatum: 25-07-2013	schaal: 1:20.000	formaat: A2+	ondergrond: Topografische kaart: Gemeente Rotterdam 1:10.000
---------------------	------------------------	------------------	--------------	--

 <p>RIDDERKERK</p>	<p>Gemeente Ridderkerk Koningsplein 1 2981 EA Ridderkerk 0180-451234</p> <p>email: info@ridderkerk.nl website: www.ridderkerk.nl</p>
--	---

Bijlage 3

Vindplaatsencatalogus Ridderkerk

ARCHEOLOGISCHE VINDPLAATSEN EN AMK-TERREINEN IN DE GEMEENTE RIDDERKERK

M.C.A. Gout de Kreek en J.M. Moree

BOORnotitie 18
2012

Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam
Ceintuurbaan 213B
3051 KC Rotterdam

COLOFON

Titel	Archeologische vindplaatsen en AMK-terreinen in de gemeente Ridderkerk
Status	concept versie 1.0
Auteur(s)	drs. M.C.A. Gout de Kreek en drs. J.M. Moree
Opsteller kaartbijlage	drs. M.C.A. Gout de Kreek
Bestandsnaam	.../BOORarchieff/BOOR_ONDERZOEK EN RAPPORTAGE/ BOORrapporten archief/BOORnotities/BOORnotitie 18/ <i>BOORnotitie 18</i> <i>Archeologische vindplaatsen en AMK-terreinen in de gemeente</i> <i>Ridderkerk.doc</i>
Projectcode	BOORnotitie 18
Projectleider	dr. D. Wesselingh
Projectmedewerker(s)	drs. M.C.A. Gout de Kreek en drs. J.M. Moree

ISSN 1873-8923

Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam
Ceintuurbaan 213b
3051 KC Rotterdam
Telefoon 010-4898500
Fax 010-4898531
E-mail boor@gw.rotterdam.nl

Copyright © BOOR Rotterdam, december 2012

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Het BOOR aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1. INLEIDING	4
2. ARCHEOLOGISCHE VINDPLAATSEN IN DE GEMEENTE RIDDERKERK	5
2.1 Toelichting op de catalogus van archeologische vindplaatsen	5
2.2 Catalogus van archeologische vindplaatsen	7
3. AMK-TERREINEN IN DE GEMEENTE RIDDERKERK	33
3.1 Toelichting op de catalogus van AMK-terreinen	33
3.2 Catalogus van AMK-terreinen	34
AFKORTINGEN	38
GERAADPLEEGDE BRONNEN	39
KAARTBIJLAGE	

1. INLEIDING

Dit rapport is het resultaat van een verzoek van de gemeente Ridderkerk aan het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR) om de bestaande archeologische gegevens met betrekking tot de gemeente Ridderkerk te inventariseren. Deze inventarisatie omvat bekende archeologische vindplaatsen en de archeologische monumenten die zijn aangewezen door de provincie Zuid-Holland en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), de zogenaamde AMK-terreinen.

De kaart en de bijbehorende catalogi zijn samengesteld door twee archeologische bestanden te raadplegen, te weten:

- Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE);
- Vindplaatsdocumentatie en projectdocumentatie van het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR).

Bij sommige vindplaatsen gaat het om een handvol scherven, die alleen maar wijzen op de aanwezigheid van bewoningssporen in de ondergrond; van andere sites is meer bekend, bijvoorbeeld wanneer er een (kleinschalige) opgraving heeft plaatsgevonden.

Op basis van de kaart met de vindplaatsen en de AMK-terreinen (Kaartbijlage) en de bijbehorende catalogi is het mogelijk de archeologische geschiedenis van de gemeente Ridderkerk te schetsen. De kaarten zijn voorts van belang bij het samenstellen van de Archeologische Waarden- en Beleidskaart (AWK) van de gemeente Ridderkerk, waarop behalve de al bekende archeologische waarden ook de verschillende archeologische potenties van gebieden binnen het gemeentelijk grondgebied zullen worden weergegeven.

2. ARCHEOLOGISCHE VINDPLAATSEN IN DE GEMEENTE RIDDERKERK

2.1 Toelichting op de catalogus van archeologische vindplaatsen

Vindplaatsnummer

Dit nummer verwijst naar de nummering op de kaart van de kaartbijlage.

BOOR-vindplaatscode

Deze code verwijst naar de registratie en documentatie van vindplaatsen bij het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR).

Archis-vondstmeldingsnummer of Archis-waarnemingsnummer

Dit nummer verwijst naar de nummering die gebruikt wordt in ARCHIS, het landelijke registratiesysteem voor archeologische vindplaatsen en onderzoeken van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Ligt binnen monumentnummer

Dit nummer geeft het AMK-terrein aan waarbinnen de betreffende vindplaats ligt. AMK-terreinen zijn opgenomen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en in de Archeologische Monumentenkaart (AMK).

Toponiem

Het toponiem geeft de topografische plaatsaanduiding weer.

Plaats

Deze waarde geeft de plaats binnen de gemeente Ridderkerk aan waar de vindplaats is gelegen: Bolnes, Slikkerveer, Ridderkerk, Oostendam of Rijsoord.

RD-coördinaten

Deze waarden geven de (Rijksdriehoeks)coördinaten van de betreffende vindplaats weer.

Complextype en beschrijving

De omschrijving geeft de aard van de vindplaats (bijvoorbeeld nederzetting) en/of de aard van de vondsten (bijvoorbeeld aardewerk) weer. Indien uit bijvoorbeeld opgravingen meer informatie over een complextype aanwezig is, dan wordt deze na het complextype gepresenteerd.

Datering

De datering geeft informatie over de ouderdom van de vindplaats. Hierbij worden de volgende perioden onderscheiden:

De in de catalogus weergegeven gekalibreerde 14C-dateringen zijn berekend met een zekerheid van 95% (2 sigma) aan de hand van het kalibratieprogramma OxCal 4.1.

Nieuwe tijd	1500	-	heden
Late Middeleeuwen B	1200	-	1500
Late Middeleeuwen A	1000	-	1200
Vroege Middeleeuwen	450	-	1000
Romeinse tijd	12	voor Chr. -	450 na Chr.
Late IJzertijd	250	-	12
Midden IJzertijd	500	-	250
Vroege IJzertijd	800	-	500
Bronstijd	2000	-	800
Neolithicum	5300	-	2000
Mesolithicum	9700	-	5300

Stratigrafische positie

Deze waarde geeft de ligging in het bodemprofiel aan waarop de archeologische waarden zich bevinden (bijvoorbeeld in de top van het Hollandveen).

Diepteligging

Deze waarde geeft de diepte onder maaiveld aan waar de archeologische waarden zich bevinden.

Soort en jaar onderzoek

Het soort onderzoek geeft informatie over het type onderzoek dat is uitgevoerd of de verzamelwijze, de uitvoerder en het jaartal van onderzoek.

Bron(nen)

Verwijst naar literatuur en overige bronnen met betrekking tot de betreffende vindplaats. Raadpleeg hiervoor ook de lijst met afkortingen en de lijst geraadpleegde bronnen.

2.2 Catalogus van archeologische vindplaatsen

Vindplaatsnummer 1

BOOR-vindplaatscode	14-10
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23556
Ligt binnen Monumentnummer	10510 (monument van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	De Donk III
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.410/433.390
Complextype en beschrijving	Steenoven
Datering	Late Middeleeuwen B (14 ^e eeuw).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Opgraving BOOR (drie korte sleuven) in 1977 bij aanleg Rotterdamseweg.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 34; Van Trierum e.a. 1988, 85

Vindplaatsnummer 2

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	25980
Ligt binnen Monumentnummer	10510 (monument van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	Polder Nieuw Reijerwaard
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.4000/433.350
Complextype en beschrijving	Onbekend, door de vinder (zie onder) destijds omschreven als 'oude woongrond'. Het gaat om vondsten van Pingsdorf en kogelpot aardewerk.
Datering	Late Middeleeuwen A.
Stratigrafische positie	Gevonden op een donk.
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering STIBOKA in 1949.
Bron(nen)	Archis

Vindplaatsnummer 3

BOOR-vindplaatscode	14-22
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	420677
Ligt binnen Monumentnummer	10510 (terrein van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	Kievitsdonk
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.445/433.340
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een niveau met houtskool.
Datering	¹⁴ C-dateringen van de nabijgelegen Rijkswegdonk in Rotterdam (Van de Plassche 1982, 71) zijn gebruikt om een terminus ante quem van de aangetroffen archeologische waarden vast te stellen. Op grond van de hoogst geregistreeerde waarde van de diepteligging van het vondstmateriaal (6,82 m - NAP en dieper) kunnen deze ouder dan 4722 voor Chr. worden gedateerd. Hiermee zijn de hoogst aangetroffen archeologische waarden van de vindplaats in het Mesolithicum en/of Vroeg Neolithicum te plaatsen.
¹⁴ C-datering Rijkswegdonk - Uitkomst	Basis veen op donkzand 6,50-6,54 m - NAP. 5955 ± 45 (GrN-8912), gekalibreerd tussen 4946 en 4722 cal BC (2 sigma).
Stratigrafische positie	De houtskool is aangetroffen in de basis van een laag sterk venige klei (Afzettingen van Gorkum). De laag bevindt zich op een laag zand (donkzand); in de basis van de klei is donkzand opgenomen. De klei wordt afgedekt door achtereenvolgens een 3,75 m dik pakket veen (Hollandveen) en door een laag klei. De basis van deze laag is niet zandig; de top is matig tot sterk zandig (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	5,41-5,62 m - mv (= 6,82-7,03 m - NAP).
Soort en jaar onderzoek	Booronderzoek BOOR in 2004.
Bron(nen)	Moree 2010, 88; Van de Plassche 1982.

Vindplaatsnummer 4a

BOOR-vindplaatscode	14-09
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23254
Ligt binnen Monumentnummer	10510 (monument van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	De Donk II
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.480/433.330
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om vuurstenen artefacten.
Datering	Mesolithicum en/of Neolithicum
Stratigrafische positie	De vondsten zijn waarschijnlijk afkomstig uit donkzand.
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Waarneming BOOR in 1977 bij aanleg kruising Rotterdamseweg met de Rijnsingel en in het verlengde daarvan een stuk Rijksweg.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummers 34 en 35; Van Trierum e.a. 1988, 20.

Vindplaatsnummer 4b

BOOR-vindplaatscode	14-09
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23254
Ligt binnen Monumentnummer	10510 (monument van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	De Donk II
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.480/433.330
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat om aardewerk scherven.
Datering	Late Middeleeuwen A.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Waarneming BOOR in 1977 bij aanleg kruising Rotterdamseweg met de Rijnsingel en in het verlengde daarvan een stuk Rijksweg.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummers 34 en 35; Van Trierum e.a. 1988, 67.

Vindplaatsnummer 5

BOOR-vindplaatscode	Geen.
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	25979.
Ligt binnen Monumentnummer	10510 (monument van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	Polder Nieuw Reijerwaard
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.500/433.350
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk: steengoed (zout geglaazuurd), grijsbakkend aardewerk en roodbakend aardewerk (geglaazuurd).
Datering	Late Middeleeuwen B (15 ^e -16 ^e eeuw).
Stratigrafische positie	Gevonden in het oppervlak van een donk.
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering STIBOKA, gemeld in 1957.
Bron(nen)	Archis

Vindplaatsnummer 6a

BOOR-vindplaatscode	14-08
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23253
Ligt binnen Monumentnummer	10510 (monument van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	De Donk I
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.630/433.360
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat om een kling van vuursteen.
Datering	Mesolithicum en/of Neolithicum.
Stratigrafische positie	De kling zou 'in relatie staan' tot donkafzettingen. In 2004 ter plekke van de destijds opgegeven coördinaten (99.530/433.390) uitgevoerd booronderzoek wees echter uit dat daar tot een diepte van 10 meter - mv geen donkafzettingen aanwezig zijn. Later zijn de coördinaten gecorrigeerd tot 99.630/433.360.
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Opgraving BOOR in 1977 bij aanleg Rotterdamseweg en booronderzoek BOOR in 2004.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 35; Van Trierum e.a. 1988, 20.

Vindplaatsnummer 6b

BOOR-vindplaatscode	14-08
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23253
Ligt binnen Monumentnummer	10510 (monument van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	De Donk I
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.530/433.390
Complextype en beschrijving	Boerderij. Het gaat om aardewerk, baksteen natuursteen, leer en metaal dat afkomstig is uit een kuil en uit de omgeving daarvan.
Datering	Late Middeleeuwen B (14 ^e eeuw).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Opgraving BOOR in 1977.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 35; Van Trierum e.a. 1988, 85.

Vindplaatsnummer 7

BOOR-vindplaatscode	14-16
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	25984 en 23427
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Spuistraat
Plaats	Bolnes
RD-coördinaten	99.670/433.640
Complexiteit en beschrijving	Nederzetting, onbepaald. Het gaat om een vondstlaag waaruit scherven van kogelpot aardewerk afkomstig zijn.
Datering	Late Middeleeuwen A
Stratigrafische positie	In een pakket klei op veen (1949).
Diepteligging	0,8 m - mv (1949).
Soort en jaar onderzoek	Booronderzoek STIBOKA in 1949, onderzoek BOOR in 1980 (BB 1, 67) en booronderzoek
Bron(nen)	BOOR in 2004. Van Trierum e.a. 1988, 67.

Vindplaatsnummer 8

BOOR-vindplaatscode	14-11
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23681
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Beneden Rijweg - nabij Huys ten Donck uit 1746.
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	10.440/433.800
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een bronzen kandelaar. De vindplaats ligt nabij Huys ten Donck. Het klooster St. Maartensdonk bij Brandwijk bezat grond in de Polder Nieuw-Reijerwaard. Het klooster verkocht dit land met bijbehorende hofstede in 1544 aan Arent Brouwer, lid van een oud regentengeslacht uit Dordrecht, die de gebouwen vernieuwde. Sinds die tijd heet het Huys ten Donck. In 1575 brandde het huis door oorlogsgeweld af en werd pas in 1616 weer opgebouwd. In 1746 werd het herenhuis afgebroken en werd er door Otto Groeninx van Zoelen als buitenverblijf een geheel nieuw huis voor in de plaats gezet (Pons 2003, 95).
Datering	Nieuwe tijd (16 ^e eeuw).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Vondst particulier (heer Jansen) in 1978 in buitenzijde van de binnensloot langs de Beneden Rijweg.
Bron(nen)	Van Trierum e.a. 1988, 98.

Vindplaatsnummer 9

BOOR-vindplaatscode	14-14
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23426
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Reijerbos II
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.540/432.010
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om scherven van Paffrath en kogelpot aardewerk.
Datering	Late Middeleeuwen A
Stratigrafische positie	De vondsten bevonden zich op het veen (Hollandveen Laagpakket) en in een dunne laag klei (Formatie van Echteld) op het veen. Een booronderzoek in 2004 leverde mogelijk de vulling (klei) van een kuil of greppel op. De top van de vulling bevond zich op 2,51 m - NAP, de bodem op 3,03 m - NAP (met daaronder veen). De top van het veen is in een nabij gelegen boring aangetroffen op 2,46 m - NAP.
Diepteligging	Het insteekniveau van de mogelijke ingraving bevindt zich op 2,51 m - NAP (= 1,85 m - mv, hierbij is geen rekening gehouden met mogelijke erosieve activiteiten in het verleden, waardoor het oorspronkelijke insteekniveau is aangetast).
Soort en jaar onderzoek	Vondsten particulier (mevrouw E. de Winter) in 1979 en booronderzoek BOOR in 2004.
Bron(nen)	Van Trierum e.a. 1988, 67.

Vindplaatsnummer 10a

BOOR-vindplaatscode	14-13
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23326
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Reijerbos I
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.700/432.350
Complexiteit en beschrijving	Onbekend, het gaat om een scherp terra sigillata aardewerk.
Datering	Romeinse tijd.
Stratigrafische positie	Het booronderzoek van 2004 wijst uit dat de vondsten waarschijnlijk afkomstig zijn uit de basis van een laag klei, die gelegen is op een veenpakket.
Diepteligging	Tussen 1,76 en 1,86 m - NAP (=0,99-1,09 m - mv).

Soort en jaar onderzoek Vondsten scholieren bij het graven van een kanovijver en het opwerpen van heuvels met de uitgegraven grond in 1979 en booronderzoek BOOR in 2004.
Bron(nen) Van Trierum e.a. 1988, 50.

Vindplaatsnummer 10b

BOOR-vindplaatscode 14-13
Archis-vondstmeldingsnummer(s) -
Archis-waarnemingsnummer(s) 23326
Ligt binnen Monumentnummer -
Toponiem Reijerbos I
Plaats Ridderker
RD-coördinaten 99.700/432.350
Complextype en beschrijving Onbekend. Het gaat om scherven Paffrath, Pingsdorf en Andenne aardewerk.
Datering Late Middeleeuwen A.
Stratigrafische positie Het booronderzoek van 2004 wijst uit dat de vondsten waarschijnlijk afkomstig zijn uit de basis van een laag klei, die gelegen is op een veenpakket.
Diepteligging Tussen 1,76 en 1,86 m - NAP (=0,99-1,09 m - mv).
Soort en jaar onderzoek Vondsten scholieren 1979 bij het graven van een kanovijver en het opwerpen van heuvels met de uitgegraven grond en booronderzoek BOOR in 2004.
Bron(nen) Van Trierum e.a. 1988, 67

Vindplaatsnummer 11

BOOR-vindplaatscode 14-07
Archis-vondstmeldingsnummer(s) -
Archis-waarnemingsnummer(s) 797
Ligt binnen Monumentnummer -
Toponiem Veldweg
Plaats Ridderkerk
RD-coördinaten 100.160/432.520
Complextype en beschrijving Onbekend. Het gaat om scherven Pingsdorf en kogelpot aardewerk. De vondsten kwamen aan het licht bij het graven van een waterpartij. Waarschijnlijk in het talud zijn over een afstand van 100 meter insnijdingen in schone klei waargenomen. Mogelijk gaat het om de resten van een oude verkaveling.
Datering Late Middeleeuwen A
Stratigrafische positie De vondsten bevonden zich in een niveau op de overgang veen (Hollandveen Laagpakket) naar de er op liggende laag klei (Formatie van Echteld).
Diepteligging 0,8 meter - mv.
Soort en jaar onderzoek Waarneming en vondstmelding van de heer G. van den Beemt in 1972.
Bron(nen) BOORIS en Archis.

Vindplaatsnummer 12

BOOR-vindplaatscode 14-01
Archis-vondstmeldingsnummer(s) -
Archis-waarnemingsnummer(s) 24909
Ligt binnen Monumentnummer -
Toponiem Oranjestraat - Nassaustraat
Plaats Slikkerveer
RD-coördinaten 101.380/432.920
Complextype en beschrijving Onbekend. Het gaat om aardewerk, waaronder een gave kom van blauw-grijs aardewerk van het type Holwerda 136.
Datering Romeinse tijd
Stratigrafische positie Onbekend. Een booronderzoek in 2004 bracht geen uitsluitel.
Diepteligging Onbekend. Een booronderzoek in 2004 bracht geen uitsluitel. De top van het veen (Hollandveen Laagpakket) bevond zich op 2,02 m - mv (= 2,89 m - NAP). Aangenomen wordt dat het vondstniveau zich op deze diepte of hoger bevindt.
Soort en jaar onderzoek Waarneming ROB in 1948 en booronderzoek BOOR in 2004.
Bron(nen) VOGR 1972, 21.

Vindplaatsnummer 13

BOOR-vindplaatscode 14-20
Archis-vondstmeldingsnummer(s) -
Archis-waarnemingsnummer(s) 417243
Ligt binnen Monumentnummer -
Toponiem Ringdijk Slikkerveer
Plaats Slikkerveer
RD-coördinaten 101.440/432.690
Complextype en beschrijving Dijk. Het gaat om een kerndijkje dat zichtbaar werd in de wand en in het vlak van een sleuf bij de aanleg van een fietstunnel door de Ringdijk. Uit het dijklichaam zijn ook aardewerkscherven afkomstig. De Ringdijk heette vroeger Eenige dijk en maakte deel uit van het dijkstelsel om de Polder Nieuw-Reijerwaard, die uit 1442/43 dateert.
Datering Late Middeleeuwen B
Stratigrafische positie -
Diepteligging -
Soort en jaar onderzoek Waarneming door BOOR in 1989 bij doorgraven Ringdijk.

Bron(nen) Moree e.a. 2002, 183-184.

Vindplaatsnummer 14a

BOOR-vindplaatscode 14-04
Archis-vondstmeldingsnummer(s) -
Archis-waarnemingsnummer(s) 23555
Ligt binnen Monumentnummer 6450 (terrein van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem Huis te Woude
Plaats Slikkerveer
RD-coördinaten 101.450/432.650
Complextype en beschrijving Kasteel Huis te Woude.
De bouw van Huis te Woude begon in 1372. Bij de overstroming van de Riederwaard in 1373 was het nog niet af en kwam het kasteel in aanbouw buitendijks te liggen. In 1418 - gedurende de Hoekse en Kabeljauwse twisten - werden de kasteelmuren die de overstromingsramp hadden overleefd omgetrokken: de Hoeken wilden voorkomen dat de Kabeljauwen het kasteel gingen gebruiken. Toen in 1442/1443 de Polder Nieuw-Reijerwaard werd bedijkt, kwam een deel van de dijk over het kasteelterrein te liggen. Tijdens het onderzoek van het kasteelterrein in de jaren 1968-1972 bleek dat het gesloopte muurwerk destijds in stukken en brokken in de grachten terecht was gekomen. Aan de hand van deze bouwfragmenten kon het kasteel gedeeltelijk worden gereconstrueerd. De funderingsresten van het kasteel zijn opgemetseld en geconserveerd.
Datering Late Middeleeuwen B (14^e eeuw)
Stratigrafische positie Maaiveld
Diepteligging -
Soort en jaar onderzoek Diverse onderzoeken BOOR in 1968-1971, 1982 en 1989. In 1972 is de conservering voltooid.
Bron(nen) Carmiggelt en Van Ginkel 1993, 59-60; Carmiggelt en Van Trierum 2010, 100-101; Van Trierum 1988, 85-87; VOOGR 1968 I/II, 31; VOOGR 1968 III/IV, 7; VOOGR 1969, 3; 1970, 21; VOOGR 1971, 11; VOOGR 1972, 21.

Vindplaatsnummer 14b

BOOR-vindplaatscode 14-04
Archis-vondstmeldingsnummer(s) -
Archis-waarnemingsnummer(s) 23555
Ligt binnen Monumentnummer 6450 (terrein van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem Huis te Woude
Plaats Slikkerveer
RD-coördinaten 101.450/432.650
Complextype en beschrijving Het gaat om een omgracht terrein aan de westzijde van Huis te Woude, waarbinnen zich een opgehoogd terrein bevindt. Het één meter dikke ophogingspakket zal grotendeels uit de ongeveer 1,5 meter diepe grachten afkomstig zijn. Een enkele mestkuil wijst op de agrarische functie van dit deel van het kasteelcomplex. Mogelijk heeft hier een boerderij gestaan die bij Huis te Woude hoorde. Van de bedrijfsgebouwen zelf is niets teruggevonden.
Datering Late Middeleeuwen B (14^e eeuw)
Stratigrafische positie Maaiveld.
Diepteligging -
Soort en jaar onderzoek Diverse onderzoeken BOOR in 1968-1972, 1982 en 1989.
Bron(nen) Carmiggelt en Van Ginkel 1993, 59-60; Van Trierum 1988, 85-87; VOOGR 1968 I/II, 31; VOOGR 1968 III/IV, 7; VOOGR 1969, 3; 1970, 21; VOOGR 1971, 11; VOOGR 1972, 21.

Vindplaatsnummer 15

BOOR-vindplaatscode 14-05
Archis-vondstmeldingsnummer(s) -
Archis-waarnemingsnummer(s) 23555
Ligt binnen Monumentnummer 6450 (terrein van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem Huis te Woude
Plaats Slikkerveer
RD-coördinaten 101.450/432.650
Complextype en beschrijving Onbekend. Het gaat om enkele scherven aardewerk die bij het onderzoek van de gracht van Huis te Woude zijn aangetroffen.
Datering Romeinse tijd
Stratigrafische positie Onbekend
Diepteligging Onbekend
Soort en jaar onderzoek Opgraving BOOR in 1972.
Bron(nen) VOOGR 1972, 21.

Vindplaatsnummer 16a

BOOR-vindplaatscode	14-19
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	420350
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	-
Plaats	Sliikerveer
RD-coördinaten	101.550/432.630
Complextype en beschrijving	Nederzetting. Het gaat om aardewerk scherven (geverfd, dikwandig en blauwgrijs Waasland), bot, metaal, tegula en houten palen.
Datering	Romeinse tijd
Stratigrafische positie	De vondstlaag bevindt zich in de Afzettingen van Tiel (Formatie van Echteld).
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Waarneming en booronderzoek BOOR bij het graven van een nieuwe vijver in 1989.
Bron(nen)	Moree e.a. 2002, 133.

Vindplaatsnummer 16b

BOOR-vindplaatscode	14-19
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	420350
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	-
Plaats	Sliikerveer
RD-coördinaten	101.550/432.630
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk scherven die verspreid zijn aangetroffen in de taluds en op de bodem van een vijver in aanleg.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Waarneming en booronderzoek BOOR bij het graven van een nieuwe vijver in 1989.
Bron(nen)	Moree e.a. 2002, 145.

Vindplaatsnummer 17

BOOR-vindplaatscode	14-17
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23327
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Leidekkerstraat
Plaats	Sliikerveer
RD-coördinaten	101.440/432.500
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat om aardewerk en bot.
Datering	Romeinse tijd
Stratigrafische positie	De vondsten bevonden zich op de Afzettingen van Duinkerke I (Laagpakket van Walcheren) en onder de Afzettingen van Duinkerke III (Laagpakket van Walcheren).
Diepteligging	Ongeveer 1,2 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Melding van vondsten in uitgeworpen grond langs een nieuw gegraven sloot door de heer en mevrouw D. en E. de Winter, gevolgd door een waarneming van het BOOR in 1981 en booronderzoek BOOR in 2004.
Bron(nen)	Van Trierum 1988, 50.

Vindplaatsnummer 18

BOOR-vindplaatscode	14-25
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Kerksingel
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	100.985/431.635
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat waarnemingen die op verschillende locaties zijn gedaan gedurende roleringswerkzaamheden in de Kerksingel rond de oude kerk van Ridderkerk. De best te duiden observatie werd gedaan nabij de oostelijke toegang tot het kerkterrein binnen de singel. Aan de hand van deze locatie zijn de vindplaatscoördinaten van de vindplaats bepaald. Tot anderhalve meter diepte is hier donkere, vuile grond aanwezig, waarin grote stukken rechthoekige leistenen dakpannen, botmateriaal en Hollandse IJsselstenen zijn aangetroffen. Hieronder bevond zich een 'schone' grijze klei met een bodemfragment van een steengoedkan (14 ^e -15 ^e eeuw), enkele roodgeglazuurde scherven en een fragment van mogelijk een middeleeuwse leren schoen bevonden. Vlakbij deze locatie werd door arbeiders een 2 tot 3 meter lange 'muur van kloostermoppen, met dezelfde oriëntatie als de singel' waargenomen. Hier ten westen van bevonden zich houten balken in een verder schone laag klei zonder vondstmateriaal, die onder een ongeveer 1 meter dikke laag zand was gelegen. Tegenover de zuidwestelijke toegang tot het kerkterrein zijn in grotendeels verstoorde grond botten met snijsporen, roodgeglazuurd aardewerk, baksteen en een ronde leistenen speelschijf (Late Middeleeuwen, geïdentificeerd door de conservator Middeleeuwen van het Rijksmuseum

Datering	van Oudheden) gevonden. Late Middeleeuwen B (waarschijnlijk begin 15 ^e eeuw)- Nieuwe tijd (laatste vermelding in historische bronnen is in 1722).
Stratigrafische positie	Zie boven. In een boring aan de zuidzijde van de kerk bleek dat de ondergrond wordt gevormd door een pakket veen. De top van het veen bevond zich op 5,45 m - mv (= 5,20 m - NAP). Op het veen rust een dikke laag klei. De basis van de klei is lichtzandig, niet venig en bevat iets hout; het bovenste traject is niet zandig en afwisselend niet tot matig venig. De bovenste trajecten zijn niet venig en licht tot matig zandig en bevatten af en toe enig hout. Rond 2,06 m - mv (= 1,81 m - NAP) gaat de klei over in een vuile klei met af en toe een brokje houtskool, mortel en bot. Boven 1,30 m - mv (= 1,05 m - NAP) is de klei sterk humeus, donker gekleurd en bevat veel brokjes mortel en baksteen. Het maaiveld ligt op 0,25 m + NAP.
Diepteligging	Zie boven.
Soort en jaar onderzoek	Vondstmelding K.L. Wilson (Ridderkerk) in 2001 en booronderzoek BOOR in 2004.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 19

BOOR-vindplaatscode	14-12
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	404066
Archis-waarnemingsnummer(s)	417241
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Molendijk
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	101.280/431.250
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat om de voet van een steengoed kan.
Datering	Late Middeleeuwen B (15 ^e eeuw)
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Melding van vondst bij vergraven dijksloot door de heer W. van Dijken rond 1969.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 20

BOOR-vindplaatscode	14-06
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	24910
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Oud-Reijerwaard
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	101.660/431.300
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat om een pijparden kruikje (losse vondst).
Datering	Romeinse tijd
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Melding van vondst bij schonen van een sloot buiten de noordelijke dijk van de Polder Oud-Reijerwaard in 1972 van de heer W. van Gent. Volgens de Oudheidkamer Ridderkerk zou op basis van een verklaring van de vinder de vindplaats ongeveer 1 km naar het oosten liggen, in wat nu recreatiegebied De Gorzen is tussen Gorzenmeertje en Rotterdamse weg, bij het huidige bruggetje.
Bron(nen)	VOOGR 1972, 21.

Vindplaatsnummer 21

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Kerksingel
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	100.950/431.650
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk en muurwerk.
Datering	Late Middeleeuwen B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Waarneming particulier in 2001 bij rioleringswerkzaamheden Kerksingel.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 22

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	100251
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	-
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	103.106/431.158
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om twee fragmenten kogelpot aardewerk.
Datering	Late Middeleeuwen A.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondst aan oppervlak in grasland.
Soort en jaar onderzoek	Kartering RAAP in 1987.
Bron(nen)	Archis

Vindplaatsnummer 23

BOOR-vindplaatscode	20-122
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Waaldijk - Wevershoek
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	98.914/430.090
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat om twee op circa 90 cm van elkaar aangetroffen rechtop staande grijze voorraadpotten.
Datering	Late Middeleeuwen B (rond 1300)
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Ongeveer 1 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Melding van de heer C.J. Vermeulen van vondst bij aanleg septic tank rond 1989 op een diepte van ongeveer 1 m - mv.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 24

BOOR-vindplaatscode	21-02
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	6589 (terrein van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	Polder Nieuw Reijerwaard - Noldijk IV
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	99.240/430.260
Complextype en beschrijving	Omgrachte hofstede. Het terrein met archeologische vondsten is 50 bij 50 meter groot. De omvang van het areaal is gebaseerd op boringen, uitgaande van een cirkelvormig vondstconcentratie met een diameter tussen 15 en 20 meter in geploegde grond. De vondsten aan het oppervlak bestonden uit enig aardewerk, veel baksteengruis en brokjes mortel. Binnen het areaal van de vondstconcentratie zijn tot een diepte van 1,1 m - mv pakketten met baksteenpuin, baksteengruis, mortel en houtskool aangeboord. Om het areaal van de vondstconcentratie is een ongeveer 10 meter brede 'geulvulling' aangetroffen. Waarschijnlijk gaat het om een ongeveer 2,6 meter diepe gracht die in en na 1373 (overstroming Riederwaard) is opgevuld. Tot een diepte van 2,4 m - mv bestond de vulling uit een gelaagd pakket, gevormd door een afwisseling van lagen zand en klei; tussen 2,4 en 2,6 m - mv was een baggerige laag met plantenresten en frequent ook baksteengruis en soms ook baksteenbrokjes aanwezig.
Datering	Late Middeleeuwen B (14 ^e eeuw, vóór 1373).
Stratigrafische positie	Op een zware humeuze klei (Afzettingen van Tiel), die lateraal in een laag veen (Hollandveen) overgaat.
Diepteligging	Binnen het areaal van de vondstconcentratie bevond de top van de natuurlijke afzettingen op ongeveer 1,1 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	De vindplaats is ontdekt bij een veldkartering door het BOOR in 1988 en aansluitend door boringen rond de vondstconcentratie in de geploegde grond in kaart gebracht.
Bron(nen)	Hageman 1991 (catalogus nummer 36); Moree e.a. 2002, 195.

Vindplaatsnummer 25

BOOR-vindplaatscode	21-03
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	6589 (terrein van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	Polder Nieuw Reijerwaard
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.230/430.300
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat mogelijk - net als bij vindplaats 25b - om een boerderij of bedrijfsgebouw van een aangrenzende hofstede (vindplaats 23). Het terrein met archeologische vondsten is 50 bij 40 meter groot en wordt doorsneden door een sloot. In de geploegde grond aan weerszijden van de sloot werd enig aardewerk (steengoed, grijs aardewerk en rood aardewerk) aangetroffen. Onderin beide slootkanten bevond zich een rijtje bakstenen met een formaat van 25-26x12-13x6-6 cm.

Datering	Binnen het areaal van de vindplaats zijn lokaal onder een vuile klei en onder een zeer compacte klei (mogelijk ophoging) vanaf 1,2 m - mv tot een diepte van 2,1 m - mv mestpakketten met sporadisch wat grof houtskool aangeboord (mogelijk vulling mestkuilen).
Stratigrafische positie	Late Middeleeuwen B (14 ^e eeuw voor 1373).
Diepteligging	Op een zware humeuze klei (Afzettingen van Tiel).
Soort en jaar onderzoek	De top van de natuurlijke afzettingen bevond zich op ongeveer 1,1 m - mv. De vindplaats is ontdekt bij een veldkartering door het BOOR in 1988 en aansluitend door boringen rond het rijtje bakstenen in kaart gebracht.
Bron(nen)	Hageman 1991 (catalogus nummer 37); Moree e.a. 2002, 195.

Vindplaatsnummer 26a

BOOR-vindplaatscode	21-04
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	6589 (terrein van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	Polder Nieuw-Reijerwaard - Noldijk VI
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.290/430.250
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om enig aardewerk (terra sigillata, blauwgrijs en gladwandig)
Datering	Romeinse tijd
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	De vindplaats is ontdekt bij een veldkartering door het BOOR in 1988 en aansluitend door boringen in kaart gebracht.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 38; Moree e.a. 2002, 139.

Vindplaatsnummer 26b

BOOR-vindplaatscode	21-04
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	6589 (terrein van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	Polder Nieuw-Reijerwaard - Noldijk VI
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.290/430.250
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat mogelijk - net als bij vindplaats 24 - om een boerderij of bedrijfsgebouw van een aangrenzende hofstede (vindplaats 23). Het terrein met archeologische vondsten is 50 bij 40 meter groot en wordt doorsneden door een sloot. In de geploegde grond aan weerszijden van de sloot werd enig aardewerk (protosteengoed, steengoed, grijs aardewerk en rood aardewerk) aangetroffen. Onderin een van de slootkanten bevond zich een rijtje bakstenen met een formaat van 25-26x12-13x6-6 cm. Binnen het areaal van de vindplaats zijn lokaal onder een vuile klei en onder een zeer compacte klei (mogelijk ophoging) vanaf 1,0 m - mv tot een diepte van 2,1 m - mv mestpakketten met incidenteel wat bot houtskool aangeboord (mogelijk vulling mestkuilen).
Datering	Late Middeleeuwen B (14 ^e eeuw, voor 1373)
Stratigrafische positie	Op een zware humeuze klei (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	De top van de natuurlijke afzettingen bevond zich op ongeveer 1,1 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	De vindplaats is ontdekt bij een veldkartering door het BOOR in 1988 en aansluitend door boringen rond het rijtje bakstenen in kaart gebracht.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 38; Moree e.a. 2002, 195.

Vindplaatsnummer 27

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Waaldijk 171-173.
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.575/429.945
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een kleine bronzen kethel op drie pootjes en met twee oren; het hengel ontbreekt. De hoogte van het lichaam van de kethel is 11 cm; het volume is - gemeten tot de nek - slechts 500 cm ³ . Gelet op de nog aanwezige gietprop (casting blob) - anderhalve cm lang - op de buitenzijde van de bodem is het voorwerp niet af. De gietnaad is goed te herkennen; er zijn geen sporen van gebruik op de kethel. Op grond van de opmerkelijke niet voltooide toestand suggereert Van Vilsteren (2013) dat de kethel bij de aanleg intentioneel als een bouwoffer in het dijklichaam is geplaatst.
Datering	Late Middeleeuwen B (14 ^e eeuw).
Stratigrafische positie	Het voorwerp is gevonden in grond die afkomstig was uit de bouwput van een indoor zwembad van een nieuw te bouwen villa. In de uitgeworpen grond zijn ook enkele fragmenten bot, enkele scherven grijs aardewerk, twee delen van insignes en gesp aangetroffen. Het zwembad werd gegraven in het dijklichaam van de Waaldijk; het is dus aannemelijk dat de kethel uit de ophogingen van de dijk afkomstig is. De Waaldijk maakte - gesitueerd op de noordoever van de Waal - in eerste instantie deel uit van het dijkensysteem om de

Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Vondst van de heer D. de Jong in 2006.
Bron(nen)	Van Vilsteren 2013

Vindplaatsnummer 28

BOOR-vindplaatscode	21-15
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	5031
Ligt binnen Monumentnummer	6594 (terrein van zeer hoge archeologische waarde).
Toponiem	Rijsoord
Plaats	Strevelshoek - Langeweg - Waalweg
RD-coördinaten	99.030/428.990
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een houten constructie - aangeduid als 'palissade' - bestaande uit een dubbele rij palen met daartussen resten van vlechtwerk. De constructie werd schuin doorsneden door een sloot. De oriëntatie is ongeveer noord-zuid. Met boringen kon de constructie aan weerszijden van de sloot over ongeveer 6 meter worden vervolgd; de lengte is onbekend. De 'palissade' is gesitueerd nabij de monding van een geulstelsel dat ten noorden van de Lange weg vanuit het achterliggende komgebied (Polder Rijsoord en Strevelshoek) in het verleden op de Waal afwaterde. De palenrijen strekken zich min of meer dwars uit op de richting van de fossiele afwateringsgeul uit en was dus wellicht bedoeld om deze af te sluiten of te reguleren met het oog op het reguleren van de waterhuishouding in het komgebied. Het valt aan te nemen dat de aanleg van een dergelijke constructie is geschied in verband met de systematische ontginning in de Zwijndrechtse waard, die rond de 11 ^e eeuw is begonnen.
Datering	Late Middeleeuwen vóór 1315-1331.
Stratigrafische positie	Gelet op de diepteligging dateert de constructie van voor de inundatie van de Zwijndrechtsewaard in 1315 - 1331.
Diepteligging	Tussen 0,8 en 1,8 m -mv.
Soort en jaar onderzoek	De vindplaats is rond 1977/8 ontdekt op de bodem en in de kanten van een geschoonde sloot door ROB-correspondent P. Rijken.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 49; Moree e.a. 2002, 159-160.

Vindplaatsnummer 29

BOOR-vindplaatscode	20-02
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	24858, 8128, 8128, 8130, 8131.
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Waal I
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	98.870/429.150
Complexiteit en beschrijving	Onbekend, het gaat vermoedelijk om een restant van een steiger. De constructie bestaat uit een dubbele rij zware, behakte palen, die paarsgewijs met elkaar zijn verbonden door één of meer met bindwerk bevestigde horizontale dwarsbalken. De palen waren behakt en bevonden zich meerdere meters diep in de bodem van de Waal. De rijen palen waren evenwijdig met de oevers geplaatst.
Datering	Waarschijnlijk Romeinse tijd gelet op de grote hoeveelheid aardewerk uit die periode in het zanddepot; een datering in de Middeleeuwen is echter niet uitgesloten.
Stratigrafische positie	In geulsedimenten (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Het object is in 1967 ontdekt en verloren gegaan bij systematisch baggerzuigen in de Waal ten behoeve van de zandwinning.
Bron(nen)	Bloemers 1978; Hageman 1991, catalogus nummer 50; VOOGR 1967 I/II, 3-4.

Vindplaatsnummer 30

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16576
Ligt binnen Monumentnummer	6590 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Gripskeel
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	98.920/429.270
Complexiteit en beschrijving	Onbekend, het gaat om enig aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en grijs en rood (vetvanger) aardewerk uit de Late Middeleeuwen B).
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondsten aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975.
Bron(nen)	Archis

Vindplaatsnummer 31

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	18752
Ligt binnen Monumentnummer	6590 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Gripskeel
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	98.940/429.280
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om enig aardewerk: Belgisch grijs, waaronder een randfragment van een Holwerda 141/142 pot.
Datering	Romeinse tijd.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondsten aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 32

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16586
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Gripskeel
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.020/429.250
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om enig aardewerk: Andenne en Paffrath uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed en grijs en rood (waaronder een fragment van een grape) aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondsten aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1976.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 33a

BOOR-vindplaatscode	20-25
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16578
Ligt binnen Monumentnummer	6590 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek II
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	98.930/429.420
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk scherven (terra sigillata, geveerd, blauwgrijs, rood en ruwwandig) die in geploegde grond zijn aangetroffen binnen het bij vindplaats 32c beschreven areaal.
Datering	Romeinse tijd.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde door BOOR in 1987-1989.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 51; Moree e.a. 2002, 137.

Vindplaatsnummer 33b

BOOR-vindplaatscode	20-25
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16578
Ligt binnen Monumentnummer	6590 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek II
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	98.930/429.420
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk scherven (een scherp zeker uit de 9 ^e /10 ^e eeuw en vier scherven mogelijk uit de Vroege Middeleeuwen of de Romeinse tijd) die in geploegde grond zijn aangetroffen binnen het bij vindplaats 32c beschreven areaal.
Datering	Vroege Middeleeuwen
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde door BOOR in 1987-1989.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 51; Moree e.a. 2002, 141.

Vindplaatsnummer 33c

BOOR-vindplaatscode	20-25
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16578
Ligt binnen Monumentnummer	6590 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek II
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	98.930/429.420
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 100x50 m met archeologische vondsten op een nes aan de linkeroever van Waal. Het terrein grenst aan de buitendijkse zijde van een oude boezemkade, nu de Waalweg. Het betreft een vrij dichte, strookvormige concentratie van aardewerk scherven (Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B) in geploegde grond over het hoogste deel van een perceel bouwland. Late Middeleeuwen A en B (tot circa 1315).
Datering	
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde door BOOR in 1987-1989.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 51; Moree e.a. 2002, 146.

Vindplaatsnummer 34

BOOR-vindplaatscode	20-26
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	5094 en 16598
Ligt binnen Monumentnummer	6590 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek III
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	98.890/429.510
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 40x40 m met archeologische vondsten op een nes aan de linkeroever van Waal. Het terrein grenst aan de buitendijkse zijde van een oude boezemkade, nu de Waalweg. Het betreft een concentratie van aardewerk scherven (Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B) in geploegde grond van een perceel bouwland. Late Middeleeuwen A en B (tot circa 1315).
Datering	
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering door ROB correspondent de heer P. Rijken in 1975 en kartering van IJsselmonde door BOOR in 1987-1989. De vindplaats is gedurende de laatste kartering door boringen rond de door de heer Rijken getraceerde vondstconcentratie in geploegde grond in kaart gebracht.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 52; Moree e.a. 2002, 146.

Vindplaatsnummer 35a

BOOR-vindplaatscode	20-27
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	8125 en 8126
Ligt binnen Monumentnummer	6590 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek IV
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	98.900/429.600
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat om aardewerk scherven (blauwgrijs, rood, gladwandig en inheems) die in geploegde grond zijn aangetroffen binnen het bij vindplaats 34b beschreven areaal. Romeinse tijd.
Datering	
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde door BOOR in 1987-1989.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 53; Moree e.a. 2002, 137.

Vindplaatsnummer 35b

BOOR-vindplaatscode	20-27
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	8125 en 8126
Ligt binnen Monumentnummer	6590 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek IV
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	98.900/429.600
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 50x50 m met archeologische vondsten op een nes aan de linkeroever van Waal. Het terrein grenst aan de buitendijkse zijde van een oude boezemkade, nu de Waalweg. Het betreft een dichte, vage concentratie van aardewerk scherven (Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en Vlaams, protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B) in geploegde grond van een perceel bouwland.
Datering	Late Middeleeuwen A en B (tot circa 1315).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Waarneming van ROB correspondent de heer P. Rijken bij het graven van een sleuf voor een waterleiding in 1973; kartering IJsselmonde door BOOR in 1987-1989.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 53; Moree e.a. 2002, 146.

Vindplaatsnummer 36

BOOR-vindplaatscode	20-20
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16600
Ligt binnen Monumentnummer	6590 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek I
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	98.940/429.690
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 60x50 m met archeologische vondsten op een nes aan de linkeroever van Waal. Het terrein grenst aan de buitendijkse zijde van een oude boezemkade, nu de Waalweg. Het betreft een concentratie van aardewerk scherven (Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B) in bouwland.
Datering	Late Middeleeuwen A en B (tot circa 1315).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering door OWZW in 1975 en kartering van IJsselmonde door BOOR in 1987-1989. De vindplaats is gedurende de laatste kartering door boringen rond de door de OWZW getraceerde vondstconcentratie in bouwland in kaart gebracht.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 54; Moree e.a. 2002, 146.

Vindplaatsnummer 37

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	18754
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Gripskeel
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.050/429.650
Complexiteit en beschrijving	Onbekend, het gaat om enig aardewerk: Belgisch grijs (waaronder een randfragment van een pot Holwerda 141/142) en terra sigillata.
Datering	Romeinse tijd.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondsten aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975.
Bron(nen)	Archis

Vindplaatsnummer 38

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16584
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Gripskeel
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.180/429.600
Complexiteit en beschrijving	Onbekend, het gaat om enig aardewerk scherven: Andenne, Paffrath en kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B).
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondsten aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975.
Bron(nen)	Archis

Vindplaatsnummer 39a

BOOR-vindplaatscode	21-16
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	795 en 24848
Ligt binnen Monumentnummer	6582 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek V
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.050/429.800
Complexiteit en beschrijving	Onbeken. Het gaat om aardewerk scherven die zijn aangetroffen binnen het bij vindplaats 39c beschreven areaal.
Datering	Romeinse tijd.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	De sporen zijn aangetroffen tot een diepte van 1,2 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering STIBOKA in 19?? (gemeld in 1968), proefputonderzoek OWZW in 1973 en kartering IJsselmonde door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 55.

Vindplaatsnummer 39b

BOOR-vindplaatscode	21-16
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	795 en 24848
Ligt binnen Monumentnummer	6582 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek V
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.050/429.800
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk scherven en een bronzen riemtong die zijn aangetroffen binnen het bij vindplaats 39c beschreven areaal.
Datering	Vroege Middeleeuwen (9 ^e -10 ^e eeuw).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering STIBOKA in 19?? (gemeld in 1968), proefputonderzoek OWZW in 1973 en kartering IJsselmonde door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 55.

Vindplaatsnummer 39c

BOOR-vindplaatscode	21-16
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	795 en 24848
Ligt binnen Monumentnummer	6582 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek V
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.050/429.800
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 60x50 m met archeologische vondsten op een nes aan de linkeroever van Waal. Het terrein grenst aan de buitendijkse zijde van een oude boezemkade, nu de Waalweg, die hier een haakse bocht maakt. Het betreft een dichte en nogal vage, strookvormige concentratie van aardewerk scherven (Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en grijs - tevens een spinklosje - en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B) in gefreesde grond op een bouwland.
Datering	Late Middeleeuwen A en B (tot circa 1315).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering STIBOKA in 19?? (gemeld in 1968), proefputonderzoek OWZW in 1973 en kartering IJsselmonde door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 55; Moree e.a. 2002, 149.

Vindplaatsnummer 39d

BOOR-vindplaatscode	21-16
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	795 en 24848
Ligt binnen Monumentnummer	6582 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek V
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.050/429.800
Complexiteit en beschrijving	Onbekend, het gaat om aardewerk scherven die zijn aangetroffen binnen het bij vindplaats 39c beschreven areaal.
Datering	Nieuwe tijd (16 ^e -17 ^e eeuw).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering STIBOKA in 19?? (gemeld in 1968), proefputonderzoek OWZW in 1973 en kartering IJsselmonde door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 55; Moree e.a. 2002, 206.

Vindplaatsnummer 40

BOOR-vindplaatscode	21-37
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	60463 (= riemtong LMEA) en 60465 (= penning 1222-1247 Floris IV, Willem II)
Ligt binnen Monumentnummer	6582 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek VI
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.080/429.780
Complextype en beschrijving	Nederzettingsterrein. Het gaat om een terrein van 80x50 m met archeologische vondsten op een nes aan de linkeroever van de Waal. Het terrein grenst aan de landzijde van een oude boezemkade, nu de Waalweg, die hier een haakse bocht maakt. Het betreft een concentratie van zeer veel aardewerk scherven en ook veel baksteen uit baggerspecie en kanten van sloten die het bouwland doorsnijden.
Datering	Late Middeleeuwen B tot Nieuwe tijd (14 ^e -17 ^e eeuw).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	De vindplaats ligt in een door de STIBOKA als oude woongrond gekarteerd areaal. In 1981/82 zijn door de Stichting Oud Ridderkerk - in samenwerking met het BOOR en ROB correspondent de heer P. Rijken - langs geschoonde sloten veel vondsten gedaan. In 1981 zijn ook door het BOOR aan het oppervlak veel vondsten geraapt. In 1987-1989 is de site ook bezocht gedurende de kartering van IJsselmonde door het BOOR. De vindplaats is gedurende deze kartering door boringen rond de vondstlocaties van 1981/82 in kaart gebracht.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 56; Moree e.a. 2002, 196 en 207; Van Trierum e.a. 1988, 70, 92 en 100.

Vindplaatsnummer 41a

BOOR-vindplaatscode	21-36
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23468
Ligt binnen Monumentnummer	16133 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek VII
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.130/429.830
Complextype	Het gaat om een terrein van 50x50 m met archeologische vondsten op een nes aan de linkeroever van Waal. Het terrein grenst aan de landzijde van een oude boezemkade, nu de Waalweg. Het betreft een dichte concentratie van aardewerk scherven (Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot) in geploegde grond van een perceel bouwland.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op zand met humeuze of venige kleibandjes op klei gelaagd met zand.
Diepteligging	0-1,0 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Waarneming BOOR in 1981 en kartering IJsselmonde in combinatie met booronderzoek door BOOR 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 57; Moree e.a. 2002, 150; Van Trierum e.a. (red.) 1988, 70 en 92.

Vindplaatsnummer 41b

BOOR-vindplaatscode	21-36
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	23468
Ligt binnen Monumentnummer	16133 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek VII
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.130/429.830
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk dat is aangetroffen binnen het bij vindplaats 41a beschreven areaal.
Datering	Nieuwe tijd (16 ^e -17 ^e eeuw).
Stratigrafische positie	
Diepteligging	
Soort en jaar onderzoek	Waarneming BOOR in 1981 en kartering IJsselmonde in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 57; Moree e.a. 2002, 206; Van Trierum e.a. (red.) 1988, 70 en 92.

Vindplaatsnummer 42a

BOOR-vindplaatscode	21-17
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	5071 (= fundering van kleine gele bakstenen)
Ligt binnen Monumentnummer	16141 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek VIII
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.200/429.830
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat om een aardewerk scherf (gladwandig) die is aangetroffen binnen het bij vindplaats 42b beschreven areaal.
Datering	Romeinse tijd.
Stratigrafische positie	
Diepteligging	
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975 en kartering IJsselmonde gecombineerd met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 58.

Vindplaatsnummer 42b

BOOR-vindplaatscode	21-17
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	5071 (= fundering van kleine gele bakstenen)
Ligt binnen Monumentnummer	16141 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek VIII
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.200/429.830
Complextype en beschrijving	Nederzetting (onbepaald). Het gaat om een terrein van 60x50 m met archeologische vondsten op een nes aan de linkeroever van Waal. Het terrein grenst aan de landzijde van een oude boezemkade, nu de Waalweg. Het betreft een vrij vage, nogal lichte concentratie van aardewerk scherven (Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en Vlaams, protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B) in geploegde grond van een perceel bouwland.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op zand met soms humeuze of venige kleibandjes op klei gelaagd met zand.
Diepteligging	0-1,0 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975 en kartering IJsselmonde gecombineerd met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 58; Moree e.a. 2002, 149.

Vindplaatsnummer 43

BOOR-vindplaatscode	21-18
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	5029
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Strevelshoek IX
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.470/429.730
Complextype en beschrijving	Huisterp. Het gaat om een ovaalvormige verhoging van 60x40 meter groot en circa 50 cm hoog op de oeverwal op de linkeroever van de Waal. Op de locatie bevindt zich een erf met boerderij.
Datering	Late Middeleeuwen B - Nieuwe tijd. De ophoging kan al uit de 14 ^e eeuw dateren.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1974, booronderzoek STIBOKA 198? en kartering IJsselmonde BOOR
Bron(nen)	in 1988. Hageman 1991, catalogus nummer 59.

Vindplaatsnummer 44a

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	18753
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Waalweg
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.520/429.520
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk: een wandfragment van geverfde waar (techniek B - zwart op wit - met raadjesversiering).
Datering	Romeinse tijd
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondst aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975.
Bron(nen)	Archis

Vindplaatsnummer 44b

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16580
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Waalweg
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.520/429.520
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om enig aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en steengoed en grijs aardewerk uit de Late Middeleeuwen B).
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondsten aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975.
Bron(nen)	Archis

Vindplaatsnummer 45

BOOR-vindplaatscode	21-19
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16582
Ligt binnen Monumentnummer	10507 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek X
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.690/429.610
Complextype en beschrijving	Nederzetting (onbepaald). Het gaat om een terrein van 50x50 m met een vrij dichte vondstconcentratie in geploegde grond op de oeverwal op de linkeroever van de Waal. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath en kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975 en kartering IJsselmonde BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 60; Moree e.a. 2002, 149.

Vindplaatsnummer 46

BOOR-vindplaatscode	21-20
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	6593 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek XI
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.770/429.560
Complextype en beschrijving	Nederzetting (onbepaald). Het gaat om een terrein van 80x50 m met een dichte, vrij vage vondstconcentratie in geploegde grond op de oeverwal op de linkeroever van de Waal. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath en kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 61; Moree e.a. 2002, 149.

Vindplaatsnummer 47

BOOR-vindplaatscode	21-21
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	5030
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Strevelshoek XII
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.850/429.520
Complextype en beschrijving	Huisterp. Het gaat om een ovaalvormige verhoging van 80x60 meter groot en circa 100 cm hoog op de oeverwal op de linkeroever van de Waal. Op de locatie bevindt zich een erf met monumentale boerderij.
Datering	Late Middeleeuwen B - Nieuwe tijd. De ophoging kan al uit de 14 ^e eeuw dateren.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1974, kartering STIBOKA in 198? en kartering IJsselmonde BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 62.

Vindplaatsnummer 48

BOOR-vindplaatscode	21-22
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	6595 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Strevelshoek XIII
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	99.940/429.500
Complextype en beschrijving	Nederzetting (onbepaald). Het gaat om een terrein van 50x50 m met een vrij vage en vrij lichte vondstconcentratie in geploegde grond op de oeverwal op de linkeroever van de Waal. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath en kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op zand met kleiige bandjes op klei, gelaagd met zand (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	0-1,2 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 63; Moree e.a. 2002, 149.

Vindplaatsnummer 49

BOOR-vindplaatscode	21-23
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Strevelshoek XIV
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.060/429.450
Complextype en beschrijving	Nederzetting (onbepaald). Het gaat om een terrein van 40x30 m met een vage en lichte vondstconcentratie op onbegroeide grond op de oeverwal op de linkeroever van de Waal. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath en kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op zand met kleiige bandjes op klei gelaagd met zand (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	0-0,8 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 64; Moree e.a. 2002, 149-150.

Vindplaatsnummer 50a

BOOR-vindplaatscode	21-24
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	16147 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Waalweg I
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.190/429.310
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat om een 'notched' klingkrabber die is aangetroffen binnen het bij vindplaats 50d beschreven areaal.
Datering	Midden-Neolithicum (Hazendonk-/Michelsberg-cultuur).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	0-1,0 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 65; Moree e.a. 2002, 89.

Vindplaatsnummer 50b

BOOR-vindplaatscode	21-24
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	16147 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Waalweg I
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.190/429.310
Complextype en beschrijving	Onbekend, het gaat om aardewerk scherven (ruwwandig) die zijn aangetroffen binnen het bij vindplaats 50d beschreven areaal.
Datering	(Mogelijk) Romeinse tijd. Het aardewerk kan ook uit de (Vroege) Middeleeuwen dateren.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	0-1,0 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 65; Moree e.a. 2002, 89, 139, 141 en 150.

Vindplaatsnummer 50c

BOOR-vindplaatscode	21-24
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	16147 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Waalweg I
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.190/429.310
Complexiteit en beschrijving	Onbekend, het gaat om aardewerk scherven (ruwwandig) die zijn aangetroffen binnen het bij vindplaats 50d beschreven areaal.
Datering	(Mogelijk) Vroege Middeleeuwen. Het aardewerk kan ook uit de Romeinse tijd dateren.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	0-1,0 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 65; Moree e.a. 2002, 89, 139, 141 en 150.

Vindplaatsnummer 50d

BOOR-vindplaatscode	21-24
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	16147 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Waalweg I
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.190/429.310
Complexiteit en beschrijving	Nederzetting (onbepaald). Het gaat om een terrein van 80x50 m met een vage en lichte vondstconcentratie op onbegroeid land op de oeverwal op de linkeroever van de Waal. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath en kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op sterk humeuze klei (plaatselijk venig, soms laagjes zand) op klei met afwisselend minder en meer humeuze lagen, soms hout.
Diepteligging	0-1,0 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 65; Moree e.a. 2002, 89, 139, 141 en 150.

Vindplaatsnummer 51

BOOR-vindplaatscode	21-70
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	16147 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	Waalweg II
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.210/429.390
Complexiteit en beschrijving	Molen
Datering	Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Melding OWZW in 1976.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 52

BOOR-vindplaatscode	21-25
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	5033
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Rijsoord Zuid
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.520/428.980
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 60x60 meter in het komgebied van de Waal, dat als een vierkante vlek is te herkennen op een luchtfoto. Het vierkant staat schuin ten opzichte van de huidige strokenverkaveling vanaf de Waal. De oriëntatie van het vierkant komt overeen met de richting van een naburige fossiele strokenverkaveling in het gebied, die ook zichtbaar is op luchtfoto's (zie vindplaats 53). Een booronderzoek in het areaal leverde geen sporen of vondsten op.
Datering	Late Middeleeuwen A (voor circa 1315).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Aan oppervlak.
Soort en jaar onderzoek	De vindplaats is ontdekt als donkere vlek op een luchtfoto, booronderzoek OWZW in 1976, kartering IJsselmonde in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1987-1989.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 66; Moree e.a. 2002, 160.

Vindplaatsnummer 53

BOOR-vindplaatscode	21-72
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Langeweg
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.200/428.600
Complextype en beschrijving	Perclering/verkaveling. Het gaat waarschijnlijk om dichtgeslibde sloten van een 11 ^e -eeuwse verkaveling. Deze zijn als lijnen waargenomen op luchtfoto's in het oostelijke deel van de Polder Rijsoord en Strevelhoek. De sporen zijn overdekt bij de overstroming van de Zwijndrechtse waard in 1315. Vergelijk 21-25 Inventarisatie IJsselmonde OWZW VI-8 Late Middeleeuwen A. De verkaveling is vermoedelijk bij de systematische ontginning van het gebied in de 11 ^e eeuw of (iets) eerder tot stand gekomen en funtioneerde tot de overstromingen van de Zwijndrechtse waard in 1315.
Datering	
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Melding OWZW in 1976.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 54a

BOOR-vindplaatscode	21-26
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Rijsoordse steeg
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.700/428.350
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 50x30 meter met een uiterst vage vondstconcentratie op geploegde grond over een zeer zwakke terreinverhoging. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: grijs en rood aardewerk.
Datering	Late Middeleeuwen B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 67; Moree e.a. 2002, 195 en 206.

Vindplaatsnummer 54b

BOOR-vindplaatscode	21-26
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Rijsoordse steeg
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.700/428.350
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk dat is aangetroffen binnen het bij vindplaats 54b beschreven areaal.
Datering	Nieuwe tijd.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 67; Moree e.a. 2002, 195 en 206.

Vindplaatsnummer 55

BOOR-vindplaatscode	21-68
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Rijsoord dorp II
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.650/429.100
Complextype en beschrijving	Kerk met kerkhof.
Datering	Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Waarneming OWZW in 1976.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 56

BOOR-vindplaatscode	21-67
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Rijsoord dorp I
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.710/429.030
Complextype en beschrijving	Waarschijnlijk nederzettingsterrein.
Datering	Late Middeleeuwen.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Melding OWZW 1976.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 57

BOOR-vindplaatscode	21-69
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Rijsoord dorp III
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.820/429.050
Complextype en beschrijving	Veronderstelde locatie van het Kasteel van de Heren van Rijsoord.
Datering	Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd (?)
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Melding OWZW in 1975.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 58

BOOR-vindplaatscode	21-71
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Rijsoord dorp V
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	101.030/429.050
Complextype en beschrijving	Standplaats watermolen.
Datering	Late Middeleeuwen B - Nieuwe tijd.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Melding OWZW in 1976.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 59a

BOOR-vindplaatscode	21-01
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	24959 (=Borchhoeve 101.510/429580)
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Borchhoeve
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.760/429.330
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk scherven (Paffrath en Andenne).
Datering	Late Middeleeuwen A.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	De vindplaats is ontdekt bij rioleringswerkzaamheden in een weiland ten noorden van de Pruiemdijk. Hierop volgde een opgraving door het BOOR in 1963.
Bron(nen)	VOOGR 1963 II, 1.

Vindplaatsnummer 59b

BOOR-vindplaatscode	21-01
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	24959 (=Borchhoeve 101.510/429580)
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Borchhoeve
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	100.760/429.330
Complextype en beschrijving	Borch. Het gaat om de resten van een gebouw dat bij de overstromingen van de Riederwaard in 1373-1375 is vernield en waarvan een deel van het voorfront - bestaande uit metselwerk met bakstenen van 26 x 12 x 7 cm - bij het onderzoek is blootgelegd. Het ongeveer 15 meter lange gebouw bevond zich aan een 8,5 meter brede gracht. Op het gebouw sluit een poortgebouw aan dat opgetrokken is op een dam in de gracht. In de

Datering	dam bevond zich een duiker die beide grachthelften met elkaar verbond. Na de overstroming van de Riederwaard is het gebouw (verder) gesloopt getuige de laag specie met baksteenpuin op de plek waar de stenen zijn schoongebikt. Archiefonderzoek maakte het aannemelijk dat zich in het gebied in de 14 ^e eeuw inderdaad een borg heeft bevonden. Er was namelijk sprake van een complex landerijen van 17 morgen groot genaamd de borchhoeve, die in 1497 voor het eerst wordt vermeld. De hoeve lag binnen een tiendblok met de naam Borchblok dat al in 1422 voorkomt.
Stratigrafische positie	Late Middeleeuwen B (kort voor 1373-1375).
Diepteligging	Het gebouw was gelegen op een oeverwal langs de Waal. De oeverwal bestaat uit een laag klei op een pakket zand.
Soort en jaar onderzoek	Het toenmalige loopvlak ligt op 0,19 m - NAP.
Bron(nen)	De vindplaats is ontdekt bij rioleringswerkzaamheden in een weiland ten noorden van de Pruiwendijk. Hierop volgde een opgraving door het BOOR in 1963. VOOGR 1963 II, 1.

Vindplaatsnummer 60

BOOR-vindplaatscode	21-05
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	De Nes I
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	101.030/429.250
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 50x40 meter met archeologische vondsten op De Nes, een vroegere nes aan de linkeroever van de Waal. De omvang is bepaald met boringen. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: kogelpot en grijs aardewerk.
Datering	Late Middeleeuwen A/B.
Stratigrafische positie	In klei op zandige klei op klei gelaagd met zand (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	0-0,8 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 39; Moree e.a. 2002, 195.

Vindplaatsnummer 61

BOOR-vindplaatscode	21-06
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16658
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	De Nes II
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	101.090/429.330
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 50x50 meter met archeologische vondsten op De Nes, een vroegere nes op de linkeroever van de Waal. De omvang is bepaald met boringen. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op zeer zandige klei op klei gelaagd met zand (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	0-0,8 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Waarneming door OWZW in 1975 en kartering in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 40; Moree e.a. 2002, 147.

Vindplaatsnummer 62

BOOR-vindplaatscode	21-07
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16604
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	De Nes III
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	101.110/429.420
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 60x40 meter met archeologische vondsten op De Nes, een vroegere nes op de linkeroever van de Waal. De omvang is bepaald met boringen uitgaande van een vrij dichte vondstconcentratie op geploegde grond. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op kleilig zand op klei gelaagd met zand.
Diepteligging	0-0,8 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Waarneming door OWZW in 1975 en kartering in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 41; Moree e.a. 2002, 147 (Afzettingen van Tiel).

Vindplaatsnummer 63

BOOR-vindplaatscode	21-08
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16608
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	De Nes IV
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	101.170/429.470
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 70x60 meter met een zeer dichte, ovale vondstconcentratie op geploegde grond op De Nes, een vroegere nes op de linkeroever van de Waal. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed - onder andere een spinklosje - en grijs aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op zandige klei op klei, gelaagd met zand (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	0-0,8 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Waarneming door OWZW in 1975 en kartering in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 42; Moree e.a. 2002, 147.

Vindplaatsnummer 64

BOOR-vindplaatscode	21-09
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	De Nes V
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	101.240/429.500
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 50x50 meter met een zeer dichte, cirkelvormige vondstconcentratie op geploegde grond op De Nes, een vroegere nes op de linkeroever van de Waal. Het vondstmateriaal bestaat uit een benen dominosteen en uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op kleiig zand op klei, gelaagd met zand (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	0-0,8 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	De vindplaats is ontdekt gedurende kartering IJsselmonde door het BOOR in 1988
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 43; Moree e.a. 2002, 147-149.

Vindplaatsnummer 65

BOOR-vindplaatscode	21-10
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	5079 en 5080
Ligt binnen Monumentnummer	6428 (terrein van hoge archeologische waarde)
Toponiem	De Noord - Pruiwendijk
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	101.490/429.460
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 50x50 meter met archeologische vondsten op De Noord, een vroegere nes op de rechteroever van de Waal. De omvang is bepaald met boringen uitgaande van een in 1975 in bouwland getraceerd kleine vondstconcentratie. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf en Paffrath uit de Late Middeleeuwen A en grijs aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op zeer zandige klei op klei gelaagd met zand.
Diepteligging	0-0,8 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Waarneming door OWZW in 1975 en kartering in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 44; Moree e.a. 2002, 149.

Vindplaatsnummer 66

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16606
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	De Nes
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	101.160/429.320
Complexiteit en beschrijving	Onbekend. Het gaat om enig aardewerk: Pingsdorf en Paffrath uit de Late Middeleeuwen A en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondsten aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 67

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	16602
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	De Nes
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	101.220/429.360
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om enig aardewerk: Pingsdorf en Paffrath.
Datering	Late Middeleeuwen A.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondsten aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 68

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	16642
Toponiem	De Noord
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	101.420/429.380
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om enig aardewerk: Andenne uit de Late Middeleeuwen A en steengoed en rood en grijs aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondsten aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975.
Bron(nen)	-

Vindplaatsnummer 69a

BOOR-vindplaatscode	21-11
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Oud Reijerwaard - Pruiwendijk I
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	101.710/429.520
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat een strook grond van 40x25 meter met verspreide archeologische vondsten in geploegde grond. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: geverfd, blauwgrijs, rood, gladwandig, ruwwandig, grijs en wit. De laatste twee typen kunnen ook uit de Late Middeleeuwen stammen.
Datering	Romeinse tijd.
Stratigrafische positie	De vondsten zijn afkomstig uit de bouwvoor op klei op zandige klei op sterk humeuze klei met wortelhout overgaand in venige klei (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 45; Moree e.a. 2002, 139.

Vindplaatsnummer 69b

BOOR-vindplaatscode	21-11
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Oud Reijerwaard - Pruiwendijk I
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	101.710/429.520
Complextype	Onbekend. Het gaat om vondstmateriaal dat is aangetroffen binnen het bij vindplaats 69a beschreven areaal. Het materiaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf en Paffrath uit de Late Middeleeuwen A en grijs aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	De vondsten zijn afkomstig uit de bouwvoor op klei op zandige klei op sterk humeuze klei met wortelhout overgaand in venige klei (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 45; Moree e.a. 2002, 149.

Vindplaatsnummer 70a

BOOR-vindplaatscode	21-12
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Oud Reijerwaard - Pruiwendijk II
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	102.120/429.620
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om aardewerk scherven (geverfd en ruwwandig) die zijn aangetroffen binnen het bij vindplaats 70b beschreven areaal.
Datering	Romeinse tijd.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 46; Moree e.a. 2002, 139.

Vindplaatsnummer 70b

BOOR-vindplaatscode	21-12
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Oud Reijerwaard - Pruiwendijk II
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	102.120/429.620
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 60x30 meter met een vrij vage en lichte, boogvormige vondstconcentratie op geploegde grond even ten noorden van de Pruiwendijk. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath, kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	-
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 46; Moree e.a. 2002, 149.

Vindplaatsnummer 71a

BOOR-vindplaatscode	21-13
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	60459
Ligt binnen Monumentnummer	16148 (terrein van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	Waalboezem - Pruiwendijk III
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	102.140/429.580
Complextype en beschrijving	Romeinse tijd, het gaat om een aardewerk (vermoedelijk gladwandig) dat is aangetroffen binnen het bij vindplaats 71b beschreven areaal.
Datering	Romeinse tijd.
Stratigrafische positie	In klei op klei met zandbandjes en baggerlaagjes op klei gelaagd met zand.
Diepteligging	0-1,0 m - mv, hoger op de helling tot 1,3 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 47; Moree e.a. 2002, 149.

Vindplaatsnummer 71b

BOOR-vindplaatscode	21-13
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	-
Ligt binnen Monumentnummer	16148 (terrein van zeer hoge archeologische waarde)
Toponiem	Waalboezem - Pruiwendijk III
Plaats	Rijsoord
RD-coördinaten	102.140/429.580
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een terrein van 60x30 meter met archeologische vondsten op onbegroeide grond. Het gaat om een dichte vondstconcentratie. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk: Andenne, Pingsdorf, Paffrath uit de Late Middeleeuwen A en Vlaams, protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	In klei op klei met zandbandjes en baggerlaagjes op klei gelaagd met zand.
Diepteligging	0-1,0 m - mv, hoger op de helling tot 1,3 m - mv.
Soort en jaar onderzoek	Kartering IJsselmonde in combinatie met booronderzoek door BOOR in 1988.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 47; Moree e.a. 2002, 149.

Vindplaatsnummer 72

BOOR-vindplaatscode	Geen
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	18761
Ligt binnen Monumentnummer	In 2007 is terrein van hoge archeologische waarde 6389 afgevoerd van de Archeologische Monumentenkaart Zuid-Holland.
Toponiem	Pruimendijk
Plaats	Oostendam
RD-coördinaten	102.340/429.700
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om enig aardewerk: Paffrath en kogelpot uit de Late Middeleeuwen A en protosteengoed, steengoed en grijs en rood aardewerk uit de Late Middeleeuwen B.
Datering	Late Middeleeuwen A en B.
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	Losse vondsten aan oppervlak in akker.
Soort en jaar onderzoek	Kartering OWZW in 1975.
Bron(nen)	Archis

Vindplaatsnummer 73

BOOR-vindplaatscode	Geen.
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	407823
Archis-waarnemingsnummer(s)	423170
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Pruimendijk
Plaats	Oostendam
RD-coördinaten	102.991/429.592
Complextype en beschrijving	Onbekend. Het gaat om een scherf van handgevormd aardewerk.
Datering	IJzertijd-Middeleeuwen
Stratigrafische positie	waarschijnlijk klei (Afzettingen van Tiel).
Diepteligging	0,6 m - mv (= 0,65 m - NAP).
Soort en jaar onderzoek	Booronderzoek Becker & Van de Graaf in 2007.
Bron(nen)	Wilbers 2007.

Vindplaatsnummer 74

BOOR-vindplaatscode	21-14
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	-
Archis-waarnemingsnummer(s)	5028
Ligt binnen Monumentnummer	-
Toponiem	Oostendam - Molendijk
Plaats	Ridderkerk
RD-coördinaten	103.590/429.930
Complextype en beschrijving	Kapel, het gaat om de resten van een kapel die gewijd was aan St. Antonius. De vindplaats ligt thans (bijna) geheel onder het aarden lichaam van Rijksweg A15, ter hoogte van de oprit naar de brug over de Noord.
Datering	Late Middeleeuwen B (waarschijnlijk begin 15 ^e eeuw)- Nieuwe tijd (laatste vermelding in historische bronnen is in 1722).
Stratigrafische positie	-
Diepteligging	0,5-0,7 m - mv (1976).
Soort en jaar onderzoek	Booronderzoek OWZW in 1976.
Bron(nen)	Hageman 1991, catalogus nummer 48.

3. AMK-TERREINEN IN DE GEMEENTE RIDDERKERK

3.1 Toelichting op de catalogus van AMK-terreinen

AMK-catalogus nummer

Dit nummer verwijst naar de nummering op de kaartbijlage.

AMK-monumentnummer

Deze nummering verwijst naar de monumentnummers die gebruikt worden op de Archeologische Monumentenkaart (AMK). De terreinen hebben een hoge archeologische waarde en zijn opgenomen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en in de Archeologische Monumentenkaart (AMK).

CMA-nummer

Dit nummer verwijst naar de nummering die gebruikt wordt in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM).

Waarde

AMK-terreinen kunnen de volgende waarden hebben: terreinen van hoge archeologische waarde, terreinen van zeer hoge archeologische waarde en terreinen van zeer hoge archeologische waarde (tevens wettelijk beschermd).

Centrumcoördinaten

Deze waarden geven de centrumcoördinaten van het betreffende terrein weer.

Toponiem

De locatie geeft de topografische plaatsaanduiding aan.

Datering

De datering geeft informatie over de ouderdom van het AMK-terrein. Zie de tabel in paragraaf 2.1.

BOOR-vindplaatscode

Indien er bij het BOOR documentatie aanwezig is over vondsten die op het betreffende terrein gedaan zijn, dan worden hier de BOOR-vindplaatscodes (en de vindplaatsnummers van de catalogus) weergegeven waaronder deze gegevens bij het BOOR geregistreerd zijn.

3.2 Catalogus van AMK-terreinen

AMK-catalogusnummer I

AMK-monumentnummer	10510
CMA-nummer	37H-024
Waarde	Terrein van zeer hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	99.412/433.337
Toponiem	Rotterdamseweg/Rijnsingel
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Mesolithicum-Neolithicum
BOOR-vindplaatscode	14-08, 14-09, 14-10 en 14-22 (catalogus nummers 6, 4, 1 en 3).

AMK-catalogusnummer II

AMK-monumentnummer	6450
CMA-nummer	38C-039
Waarde	Terrein van zeer hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	101.485/432.664
Toponiem	Slikkerveer - Ringdijk
Complextype	Borg/stins/versterkt huis
Datering	Late Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	14-04 (catalogusnummer 14)

AMK-catalogusnummer III

AMK-monumentnummer	6589
CMA-nummer	37H-011
Waarde	Terrein van zeer hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	99.277/430.250
Toponiem	Rijsoord - Polder Oud-Reijerwaard - Rijksstraatweg
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Late Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	21-02, 21-03 en 21-04 (catalogusnummers 24, 25 en 26)

AMK-catalogusnummer IV

AMK-monumentnummer	16148
CMA-nummer	38C-064
Waarde	Terrein van zeer hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	102.147/429.561
Toponiem	Oostendam - Pruimendijk
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Romeinse tijd - Late Middeleeuwen B
BOOR-vindplaatscode	21-13 (catalogusnummer 71)

AMK-catalogusnummer V

AMK-monumentnummer	6594
CMA-nummer	37H-016
Waarde	Terrein van zeer hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	99.017/428.998
Toponiem	Rijsoord - Polder Rijsoord en Strevelshoek - Waalweg
Complextype	Infrastructuur, onbepaald (waterkeringsconstructie)
Datering	Late Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	21-15 (catalogusnummer 28)

AMK-catalogusnummer VI

AMK-monumentnummer	6590
CMA-nummer	37H-012
Waarde	Terrein van hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	98.910/429.562
Toponiem	Rijsoord - Polder Rijsoord en Strevelshoek - Waalweg
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Late Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	20-20, 20-25, 20-26 en 20-27 (catalogusnummers 36, 33, 34 en 35)

AMK-catalogusnummer VII

AMK-monumentnummer	6582
CMA-nummer	37H-003
Waarde	Terrein van hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	99.047/429.796
Toponiem	Ridderkerk - Polder Rijsoord en Strevelshoek - Waalweg
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Romeinse tijd - Vroege Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	21-16 en 21-37 (catalogusnummers 39 en 40)

AMK-catalogusnummer VIII

AMK-monumentnummer	16133
CMA-nummer	37H-030
Waarde	Terrein van hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	99.133/429.820
Toponiem	Rijsoord - Strevelshoek
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	21-36 (catalogusnummer 41)

AMK-catalogusnummer IX

AMK-monumentnummer	16141
CMA-nummer	37H-037
Waarde	Terrein van hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	99.203/429.812
Toponiem	Rijsoord - Strevelshoek
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Late Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	21-17 (catalogusnummer 42)

AMK-catalogusnummer X

AMK-monumentnummer	10507
CMA-nummer	37H-004
Waarde	Terrein van hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	99.692/429.612
Toponiem	Polder Rijsoord en Strevelshoek - Waalweg
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Late Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	21-19 (catalogusnummer 45)

AMK-catalogusnummer XI

AMK-monumentnummer	6593
CMA-nummer	37H-015
Waarde	Terrein van hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	99.762/429.565
Toponiem	Rijsoord - Polder Rijsoord en Strevelshoek - Waalweg
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Late Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	21-20 (catalogusnummer 46)

AMK-catalogusnummer XII

AMK-monumentnummer	6595
CMA-nummer	37H-017
Waarde	Terrein van hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	99.932/429.492
Toponiem	Rijsoord - Polder Rijsoord en Strevelshoek - Waalweg
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Late Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	21-22 (catalogusnummer 48)

AMK-catalogusnummer XIII

AMK-monumentnummer	16147
CMA-nummer	38C-063
Waarde	Terrein van hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	100.215/429.329
Toponiem	Rijsoord - Waalweg
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Vroege Middeleeuwen - Late Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	21-24 (catalogusnummer 50)

AMK-catalogusnummer XIV

AMK-monumentnummer	6428
CMA-nummer	38C-014
Waarde	Terrein van hoge archeologische waarde.
Centrumcoördinaten	101.466/429.445
Toponiem	Rijsoord - De Noord - Pruimendijk
Complextype	Nederzetting, onbepaald
Datering	Late Middeleeuwen
BOOR-vindplaatscode	21-10 (catalogusnummer 65)

Terrein met zeer hoge verwachting XV

AMK-monumentnummer	-
CMA-nummer	-
Waarde	Terrein met een zeer hoge archeologische verwachting.
Centrumcoördinaten	100.430/433.730
Toponiem	Huys ten Donck
Complextype	
Datering	Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd
BOOR-vindplaatscode	nabij 14-11 (catalogusnummer 8)

AFKORTINGEN

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
Archis	Archeologisch informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
AWK	Archeologische Waardenkaart
AWN	Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland
BOOR	Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam
BOORIS	Archeologisch informatiesysteem van het BOOR
CHS	Cultuurhistorische Hoofdstructuur
mv	maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
OWZW	Oudheidkundige Werkgroep voor de Zwijndrechtse Waard
RAAP	Regionaal Archeologisch Archiverings Project
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (tegenwoordig Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
RD	Rijksdriehoek
RGD	Rijksgeologische Dienst
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (tegenwoordig Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)
STIBOKA	Stichting voor Bodemkartering Wageningen
VOOGR	Verslagen van de afdeling Oudheidkundig Onderzoek van Gemeentewerken Rotterdam, 1962-1975

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Digitale bronnen

Archis, Archeologisch informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (<http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html> op 17-12-2012).

BOORIS, Archeologisch informatiesysteem van het BOOR (op 17-12-2012).

Provincie Zuid-Holland, 2007a: *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, kaart 1b (Archeologie waarden)* (http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/kaart_chs.html in december 2012).

Kaarten/Atlassen/Luchtfoto's

NITG-TNO, 1998: *Geologische Kaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad Rotterdam Oost 37 Oost*, Haarlem.

Rijks Geologische Dienst, 1992: *Geologische Kaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad Gorinchem West 38 West*, Haarlem.

Uitgeverij Nieuwland, 2005: *Grote Historische topografische Atlas ± 1905 Zuid-Holland, schaal 1:25.000*, Tilburg.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990: *Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1:50.000, I West-Nederland 1839-1859*, Groningen.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties/Topografische Dienst, 1990: *Grote Provincie Atlas van Zuid-Holland, schaal 1:25.000*, Groningen/Emmen.

Literatuur

Carmiggelt, A. en E.J. van Ginkel, 1993: *De archeologie van IJsselmonde. Vondsten tussen Poortugaal en Zwijndrecht*, Rhooen (tentoonstellingsgids).

Carmiggelt, A. en M.C. van Trierum, 2010: *Ontdekt!*, Rotterdam.

Hageman, R.J.B., 1991: *IJsselmonde. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering*, Rotterdam (BOOR-rapporten 8).

Hoek, C., 1979: Een stomp met reliëf- en slijbversiering uit de veertiende eeuw, gevonden te Ridderkerk, *Westerheem* 28, 2-31.

Moree, J.M., A. Carmiggelt, T.A. Goossens, A.J. Guiran, F.J.C. Peters en M.C. van Trierum, 2002: Archeologisch onderzoek in het Maasmondgebied: archeologische kroniek 1991-2000, in: A. Carmiggelt, A.J. Guiran en M.C. van Trierum (red.): *BOORbalans 5 Bijdragen aan de bewoningsgeschiedenis van het Maasmondgebied*, Rotterdam, 87-213.

Moree, J.M., A.V. Schoonhoven en M.C. van Trierum, 2010: Archeologisch onderzoek van het BOOR in het Maasmondgebied: archeologische kroniek 2001-2006, in: A. Carmiggelt, M.C. van Trierum en D.A. Wesselingh (red.): *BOORbalans 6 Bijdragen aan de bewoningsgeschiedenis van het Maasmondgebied*, Rotterdam, 77-240.

Plassche, O. van de, 1982: *Sea-level change and water-level movements in the Netherlands during the Holocene* (mededelingen Rijksgeologische Dienst, volume 36-1).

Pons, L.J., 2003: Passen en meten. De landinrichting bij de herdijking van de polders Oud- en Nieuw-Reijerwaard in respectievelijk 1404/05 en 1442/43, in: B. Wouda (red.), *Ingelanden als uitbaters. Sociaal-economische studies naar Oud- en Nieuw Reijerwaard, een polder op een Zuid-Hollands eiland*, Hilversum, 71-111.

Stout, A. 1999: Riede uitgediept. Archeologische gegevens van Ridderkerk, oudste bewoningsgeschiedenis van de Riederwaard, Ridderkerk.

Trierum, M.C. van, A.B. Döbken en A.J. Guiran, 1988: Archeologisch onderzoek in het Maasmondgebied 1976-1986, in: M.C. van Trierum, A.B. Döbken en A.J. Guiran (red.): *BOORbalans 1 Bijdragen aan de bewoningsgeschiedenis van het Maasmondgebied*, Rotterdam, 11-104.

Vervloet, J.A.J., en J.R. Mulder, 1985: *Cultuurhistorisch onderzoek in het landinrichtingsgebied IJsselmonde*, Wageningen (STIBOKA rapport 1682).

Vilsteren, V.T. van, 2013: Pay peanuts, get monkeys - on the ritual context of medieval miniature bronze cauldrons, in: xxx, *Settlement and Coastal Research in the Southern North Sea Region (SCN)*.

Westerhoff, W.E., T.E. Wong en E.F.J. de Mulder, 2003: Opbouw van de ondergrond, in: Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong (red.): *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten, 247-352.

Wilbers, A.W.E., 2007: *Inventariserend veldonderzoek, verkennende fase Pruimendijk, Oostendam Gemeente Ridderkerk CIS-code: 25031*, Noordwijk (Becker & Van de Graaf-rapport 25031).

Kaartbijlage

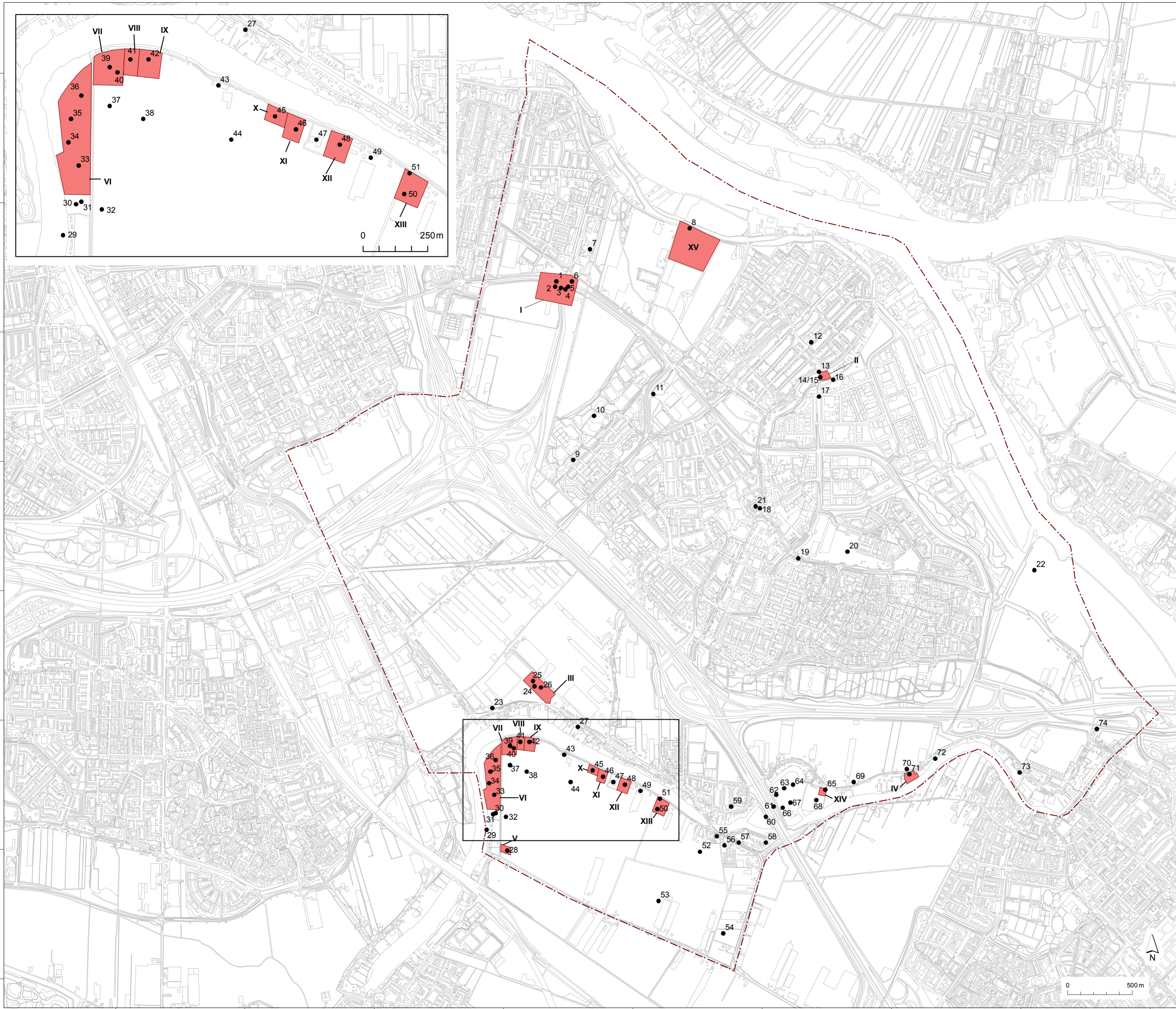
Archeologische vindplaatsen
en AMK-terreinen in
de gemeente Ridderkerk

Deze kaart maakt deel uit van BOORnotitie 18
'Archeologische vindplaatsen en AMK-terreinen
in de gemeente Ridderkerk'.

Legenda

- 36 vindplaats
- AMK-terreinen (I t/m XIV) en terrein met historische waarden ((XV))
- gemeentegrens

Schaal: 1:20.000	Formaat: A2	Ondergrond: Topografische kaart Gemeente Rotterdam
Kaartdatum: 14-01-2013	Kaartversie: concept	Printdatum: januari 2013

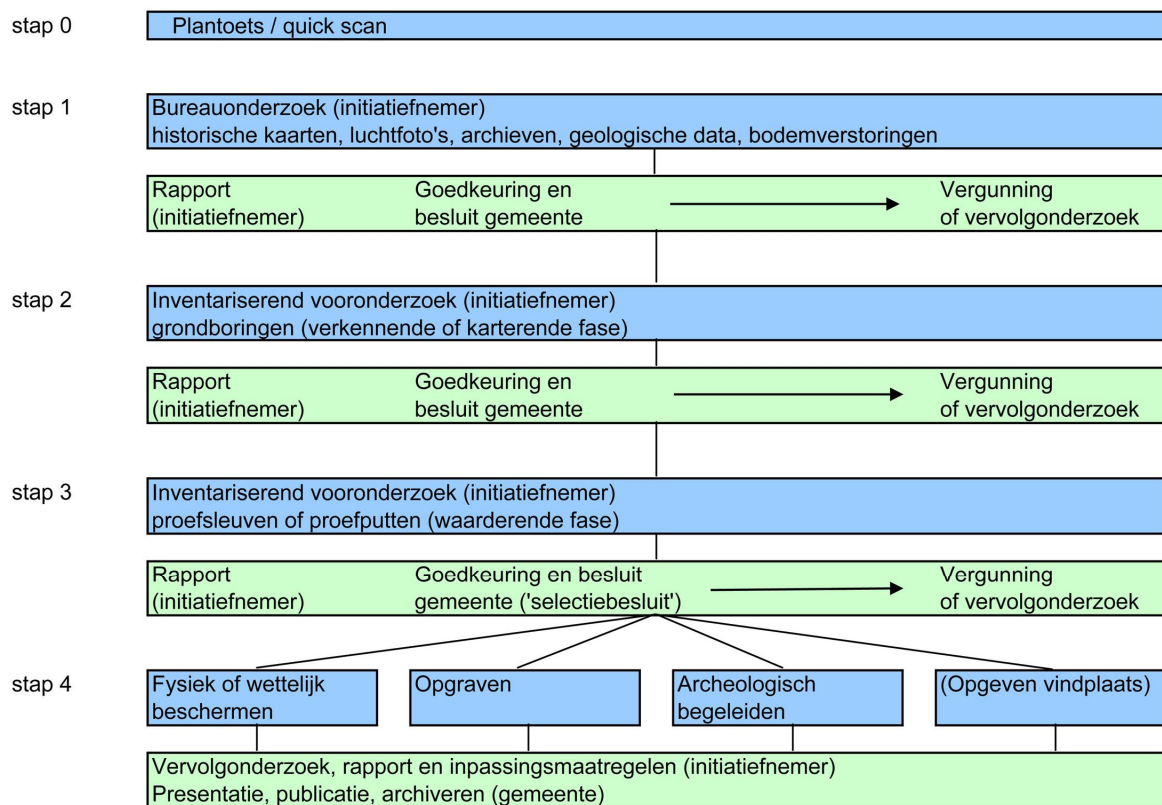
Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam
 Gemeente Rotterdam
 Ceintuurbaan 213b
 3051 KC Rotterdam
 Telefoon: 010-4898500
 E-mail: boor@rotterdam.nl

Bijlage 4

Het proces van archeologische monumentenzorg

Bij ruimtelijke ingrepen wordt de archeologie meegewogen. Het proces dat moet leiden tot een antwoord op de vraag of er voor dit aspect een vergunning kan worden verleend voor een bodemingreep, is onder te verdelen in een aantal stappen. Iedere stap eindigt met de afweging of er voldoende informatie beschikbaar is om een verantwoorde beslissing over eventuele vervolgacties te kunnen nemen. Als er niet voldoende bekend is over de aard en kwaliteit van de archeologische resten (en dus over de gevolgen van de geplande ingreep) kan de gemeente verlangen dat de aanvrager van de bodemingreep onderzoek laat verrichten, zodat deze informatie wordt verzameld. Op basis van de onderzoeksresultaten neemt de gemeente een besluit over het al dan niet verlenen van een vergunning en geeft zij aan of daaraan nadere voorwaarden zijn verbonden (zoals het verrichten van nader onderzoek of het aanpassen van het plan).

Schematische voorstelling van het AMZ-proces

- 1 fysiek en/of wettelijk beschermen
- 2 opgraven en behoud ex situ
- 3 ontgraven, archeologisch begeleiden

Bijlage 5

Stappenplan archeologie ridderkerk

I. Beoordelen ruimtelijke ontwikkelingen

COORDINATOR (RIDDERKERK)	ADVISEUR (BOOR)
Quick scan Gemeente	
<p>Ruimtelijke ontwikkelingen (bouwplannen) worden zo vroeg mogelijk getoetst aan Archeologische Waardenkaart of bestemmingsplan ('eerste zeef'), ook wordt gekeken naar recente verstoringen.</p> <p>Resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • archeologie speelt niet > vergunning verlenen • archeologie kan spelen > plan ter beoordeling naar BOOR. 	
Quick scan BOOR	
<p>Gemeente stuurt plan ter beoordeling naar BOOR</p> <p>Hiervoor noodzakelijk: -kaart met locatie oude en nieuwe situatie -aard, diepte en oppervlak van bodemverstoring (graafwerk, funderingswijze, heiplan)</p>	<p>BOOR stelt archeologisch advies op en stuurt dit aan Ridderkerk.</p> <p>Het advies kan zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • er hoeft niks > vergunning verlenen • er moet vooronderzoek plaatsvinden (bureauonderzoek en/of inventariserend veldonderzoek). <p>Als Ridderkerk (bevoegd gezag) dit advies overneemt is het een besluit.</p>
Inventariserend veldonderzoek	
<p>Ridderkerk stuurt besluit aan initiatiefnemer / opdrachtgever. Indien onderzoek moet plaatsvinden, wordt vermeld dat dit moet gebeuren conform de daarvoor opgestelde richtlijnen en bij inventariserend veldonderzoek ook volgens een Programma van Eisen (PvE).</p> <p>Initiatiefnemer vraagt offertes aan op basis van PvE en verleent opdracht voor uitvoering onderzoek.</p>	<p>BOOR stelt een PvE-boren op, zendt dit aan Ridderkerk of rechtstreeks aan opdrachtgever.</p>
<p>Start onderzoek, resultaat is een rapport. Dit rapport bevat een selectieadvies voorzien (stoppen of verder onderzoek nodig) en wordt aan Ridderkerk ter goedkeuring gezonden.</p>	<p>(BOOR controleert eventueel de uitvoering van het veldonderzoek of voert regie, indien nodig)</p>
<p>Ridderkerk stuurt rapport aan BOOR ter beoordeling.</p>	<p>BOOR beoordeelt rapport en selectieadvies en stuurt beoordeling en voorstel voor een selectiebesluit aan Ridderkerk.</p>
<p>Ridderkerk neemt selectiebesluit en deelt besluit aan opdrachtgever mee. Dit kan zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • onderzoek is nu klaar > vergunning verlenen • vervolgonderzoek is nodig > inventariserend verdor onderzoek karterende fase of (vergunningvoorwaarde) proefsleuf/opgraving/archeologische begeleiding. Hiervoor is weer een PvE nodig. 	
Vervolgonderzoek	
	<p>BOOR stelt een PvE op en stuurt dit aan Ridderkerk of rechtstreeks aan opdrachtgever.</p>
<p>Ridderkerk stuurt PvE aan initiatiefnemer. Opdrachtverlening, waarna start onderzoek. Rapport dient weer te worden goedgekeurd. Ridderkerk neemt selectiebesluit.</p>	<p>(BOOR controleert eventueel de uitvoering van het veldonderzoek of voert regie, indien nodig). BOOR beoordeelt rapport en selectieadvies.</p>
<p>Procedure herhaalt zich (deels) als nog een vervolg nodig is in de vorm van proefsleuven, opgraving of archeologische begeleiding. Bij deze typen veldonderzoek maakt het uitvoerende bedrijf ook een Plan van Aanpak (PvA).</p>	

Bijlage 6

Archeologiebeleid: wat betekent dat voor mij?

U bent van plan te gaan bouwen of te gaan slopen, of u wil andere graafwerkzaamheden in de grond (laten) uitvoeren. Dan krijgt u mogelijk te maken met archeologische resten in de bodem van Ridderkerk. In sommige gevallen bent u verplicht om eerst archeologisch onderzoek te laten uitvoeren. Wat betekent dat voor u? Waar kunt u terecht voor advies? In deze [folder/tekst/website] leest u daar meer over.

Archeologie in Ridderkerk

De bodem van Ridderkerk zit op diverse plaatsen vol met overblijfselen uit het verleden. De oudste tastbare bewoningssporen zijn van jagers en verzamelaars die circa 10.000 tot 4000 jaar geleden bivakkeerden op rivierduinen, zoals de Kievitsdonk en de Rijkswegdonk. Ook zijn er vondsten bekend uit de Bronstijd (2000-800 voor Christus), onder andere uit de buurt van Rijsoord en Heerjansdam. In de Romeinse tijd (begin jaartelling-circa 270 na Christus) woonden er boeren in Ridderkerk, bijvoorbeeld langs de oever van de Waal en nabij Slikkerveen. Ook uit de Middeleeuwen zijn veel archeologische vindplaatsen bekend, zoals de resten van dijken en dammen, verdronken dorpen en het kasteelterrein van Huis te Woude.

Daarnaast zijn er grote delen van Ridderkerk waar de bodem nog niet is onderzocht, maar waar wel de kans bestaat op archeologische resten en sporen. In Nederland is wettelijk geregeld dat bij bouwen en andere plannen rekening moet worden gehouden met archeologie. Dit betekent dat op sommige locaties in Ridderkerk eerst archeologisch onderzoek moet plaatsvinden voordat u kunt gaan bouwen of graven.

Wanneer is archeologisch onderzoek nodig?

Niet altijd is archeologisch onderzoek verplicht: er zijn criteria opgesteld. Voordat u iets gaan doen waarbij de bodem verstoord wordt legt u daarom uw plannen aan de gemeente voor. Soms gebeurt dat in het kader van de aanvraag van een (omgevings)vergunning, maar om onnodig onderzoek te voorkomen is het zeer aan te raden een eerdere toets door de gemeente te laten uitvoeren.

De gemeente Ridderkerk zal uw plan vervolgens (laten) toetsen aan de archeologieparagraaf van het bestemmingsplan of aan de Archeologische Waarden- en Beleidskaart (AWK) Ridderkerk. Deze kaart, waarop staat wat er bekend is aan archeologie en wat er wordt verwacht, kunt u vinden op de webiste van de gemeente, net als de bestemmingsplannen. In verschillende gebieden gelden andere criteria: het gaat om de oppervlakte en de diepte van de bodemverstoring.

Na deze eerste toets krijgt u te horen of onderzoek nodig is, of dat u aan de slag kunt zonder verder archeologisch onderzoek.

Wat moet u doen als archeologisch onderzoek nodig is?

Archeologisch onderzoek bestaat uit verschillende stappen. Na iedere stap beoordeelt de gemeente of er genoeg informatie is om de waarde van de resten in de bodem te bepalen. Zo niet, dan is een volgende stap nodig. Maar het is ook mogelijk dat u na één fase klaar bent - meestal zijn alleen grondboringen afdoende.

Voor ieder onderzoek (behalve het bureauonderzoek) is een door de gemeente opgesteld of goedgekeurd Programma van Eisen (PvE) nodig. De onderzoeken leiden tot een rapport, dat de gemeente moet goedkeuren.

Als uit de eerste toets op uw plannen blijkt dat archeologisch onderzoek nodig is, kunt u te maken krijgen met de volgende onderzoeksfasen:

Bureauonderzoek

Aan de hand van geologische gegevens, oude kaarten, archieven en informatie over eerdere bodemverstoringen onderzoekt een archeologisch deskundige of er waardevolle resten in de bodem aanwezig kunnen zijn. Ook wordt gekeken of deze resten worden bedreigd door uw bouwplannen.

Grondboringen

Wijst het bureauonderzoek uit dat er een kans is op archeologische vondsten, dan is een volgende stap het laten uitvoeren van grondboringen (met de hand of mechanisch). Dit is een eenvoudige

manier om snel inzicht te krijgen in de opbouw van de bodem (verkennd boren) en in de aan- of afwezigheid van archeologie (karterend boren).

Proefsleuven

Als uit het booronderzoek blijkt dat er archeologische resten in de bodem aanwezig zijn volgt meestal een proefsleuvenonderzoek. Een deel van de archeologische resten en sporen wordt blootgelegd, zodat de omvang en de waarde ervan kunnen worden bepaald.

Waardevolle archeologische vondsten – wat dan?

Na het proefsleuvenonderzoek beslist de gemeente of de aangetroffen resten en sporen zo waardevol zijn dat ze beschermd moeten worden en hoe dat moet gebeuren. Er zijn drie opties:

- U kunt uw plannen zo aanpassen dat de archeologische resten niet worden verstoord. Dit heeft de voorkeur.
- Er wordt een opgraving uitgevoerd om de archeologische waarden te documenteren.
- De bouw- of graafwerkzaamheden worden begeleid door een archeoloog.

Maatwerk

Welke onderzoeksstappen in uw geval nodig zijn hangt af van de specifieke situatie: waar gaat u graven, wat wordt daar verwacht aan archeologie, hoe diep en hoe groot is de bodemingreep? Voor iedere locatie en voor elk plan wordt gezocht naar een maatwerkoplossing. Bijvoorbeeld door stappen over te slaan of samen te voegen, of gebruik te maken van eerder uitgevoerd onderzoek. De gemeente kan u ook adviseren over de mogelijkheden om uw plan zo in te richten dat archeologisch onderzoek niet nodig is.

Wat zijn de kosten?

De wet bepaalt dat de kosten van archeologisch onderzoek voor rekening komen van degene die de bodem verstoort. Hoeveel dat kost is sterk afhankelijk van het soort onderzoek dat u moet laten uitvoeren, de grootte van het plangebied en de stappen die worden doorlopen. U kunt offertes aanvragen op basis van het PvE bij een of meer bureaus voor archeologisch onderzoek.

Wie kan het onderzoek uitvoeren?

Algemene eisen en een checklist voor archeologisch onderzoek zijn te vinden op de website van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer via www.sikb.nl. Kijk op de website van de Nederlandse Vereniging van Archeologische Opgravingsbedrijven www.opgravers.nl of van de Vereniging van Ondernemers in de Archeologie www.voia.nl voor een lijst met erkende bedrijven die archeologisch veldwerk uitvoeren. Ook de gemeente Ridderkerk (zie onder) kan u hiermee verder helpen.

Meer weten?

Met vragen, voor overleg over uw plannen en voor advies op maat kunt u contact opnemen met de gemeente Ridderkerk. Op de website PM vindt u meer informatie over het archeologiebeleid in Ridderkerk en over archeologische vindplaatsen in de gemeente.

Gemeente Ridderkerk
Afdeling Sturing en Beleid
Postbus 271
2980 AG Ridderkerk
Telefoon PM
Email PM